

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

**Ekonomická fakulta
Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Studijní program: B 6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Postoje a spotřební chování domácností ve vztahu k penzijní reformě

Vedoucí bakalářské práce
Ing. Viktor Vojtko

Autor
Iveta Karasová

2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: Iveta Karasová

Studijní program: Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Název tématu: Postoje a spotřební chování domácností ve vztahu k penzijní reformě

Anglicky: Attitudes and behaviour of households regarding the pension reform

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :
(v zásadách pro vypracování uveďte cíl práce a metodický postup)

Cíl práce:

Popsat a zhodnotit postoje a spotřební chování domácností ve vztahu k připravované penzijní reformě v ČR. Doporučit pro domácnosti vhodné produkty pro zajištění se na důchod.

Metodický postup:

1. Studium teoretických východisek řešeného problému
2. Zjištění produktů vhodných pro zajištění se na důchod
3. Výzkum u spotřebitelů
4. Vyhodnocení získaných dat
5. Doporučení vhodných produktů

Rámcová osnova:

1. Úvod
2. Cíle a metodika
3. Literární rešerše
4. Vlastní práce
5. Návrhy a doporučení
6. Závěr
7. Seznam literatury

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Rozsah průvodní zprávy: 30 - 40 stran

Seznam odborné literatury:

BÁRTOVÁ, H., BÁRTA, V., KOUDELKA, J. *Spotřebitel (chování spotřebitele a výzkum trhu)*. Praha: Oeconomica, 2007.

KOTLER, P., ARMSTRONG, G. *Marketing*. Praha: Grada Publishing, 2004.

KOZEL, R. a KOL. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada Publishing, 2006.

SCHIFFMAN, L. G., KANUK, L. L. *Nákupní chování*. Brno: Computer Press, 2004.

DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. Praha: Linde, 2005.

KOHOUT, P. *Investiční strategie pro třetí tisíciletí*. 5. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008.

FILIP, M. *Osobní a rodinné bohatství – jak se dobře zajistit*. Praha: C.H.Beck, 2006.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Viktor Vojtko

Konzultant:

Datum zadání bakalářské práce:

Termín odevzdání bakalářské práce:

L.S.

Ing. Kamil Pícha, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
děkanka

V Českých Budějovicích dne 24.2.09

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, v souladu s §47 b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejnění své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice 15.4.2010

.....
Iveta Karasová

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Viktorovi Vojtkovi za vedení, cenné rady a připomínky k mé bakalářské práci.

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Literární rešerše	
2.1 Důchodový systém.....	9
2.1.1 Sociální pojištění.....	9
2.1.2 Penzijní připojištění.....	9
2.1.3 Individuální pojištění.....	10
2.1.4 Financování důchodového systému.....	10
2.1.4.1 Průběžné financování.....	10
2.1.4.2 Fondové financování.....	10
2.1.5 Příspěvkově definovaný penzijní systém.....	11
2.1.6 Dávkově definovaný penzijní systém.....	11
2.1.7 Hybridní penzijní systém.....	11
2.2 Důchodový systém v České republice.....	11
2.2.1 Důchodové pojištění.....	12
2.2.2 Doba pojištění – současnost.....	13
2.2.3 Důchodový věk.....	13
2.3 Důchodová reforma	
2.3.1 Důvody reformy.....	14
2.3.2 Demografický vývoj v České republice.....	15
2.3.3 Tři etapy důchodové reformy v České republice.....	17
2.4 Postoje a spotřební chování a jejich výzkum	
2.4.1 Definice spotřebitele.....	18
2.4.2 Spotřební chování.....	18
2.4.3 Psychologicky pasivní investor.....	19
2.4.4 Psychologicky aktivní investor.....	20
2.4.5 Dotazníkové šetření.....	20
2.4.5.1 Zdroje dat.....	20
2.4.5.2 Techniky sběru dat.....	21
2.5 Možnosti zabezpečení se na důchod	
2.5.1 Penzijní připojištění	

2.5.1.1	O penzijním připojištění	22
2.5.1.2	Státní příspěvek	24
2.5.1.3	Dávky penzijního připojištění	24
2.5.1.4	Penzijní fondy	27
2.5.2	Další možnosti zabezpečení se na důchod	27
3.	Cíl a metodika práce	29
4.	Praktická část	
4.1	Charakteristika vzorku	31
4.2	Způsob zabezpečení na důchod (otázka 1)	33
4.2.1	Penzijní připojištění	34
4.2.2	Investiční životní pojištění	39
4.2.3	Jinak investující respondenti	43
4.2.4	Penzijní připojištění a jinak investující své peněžní prostředky	48
4.2.5	Nezabezpečující se na důchod	48
4.2.6	Studentky	53
4.3	Hypotézy	54
4.4	Doporučení	
4.4.1	Modelový případ 1	56
4.4.2	Modelový případ 2	57
4.4.3	Běžná doporučení	59
5.	Závěr	62
6.	Summary	64
7.	Použitá literatura	66
8.	Přílohy	68

1. Úvod

Současný důchodový systém začal vznikat v devadesátých letech dvacátého století. Důchodový systém v České republice obsahoval i prvky reformy, jako je např.: zrušení preferencí v důchodovém systému, přijetí zákona o penzijním připojištění se státním příspěvkem, zavedení pojistného jako zvláštní platby mimo daňový systém.

Došlo i k restrukturalizaci dávkového systému z důvodu stárnutí populace. Byl přijat zákon o důchodovém pojištění.

S novým reálným trendem stárnutí populace se musí vyrovnat snad všechny vyspělé země. Proto je nutné vytvořit takový penzijní systém, který by dobře fungoval a stát se nemusel stále více zadlužovat. Nový systém musí také vyhovovat ekonomickým požadavkům a přitom dodržet principy sociální sounáležitosti.

V České republice je vidět orientace především na sociální jistoty, za což do značné míry může historie České republiky. Míra individuálního zabezpečení je v našich podmínkách velice nízká.

Jedna z hlavních příčin zavedení penzijní reformy je demografický vývoj. Zakládání rodiny se neustále posunuje. U mnohých lidí je nyní na předním místě profesní kariéra a poté až zakládání rodiny. To má za následek pokles natality a růst počtu staršího obyvatelstva. Avšak čím více přibývá penzistů, tím více roste suma vyplácených důchodů. Prodlužuje se i odchod do důchodu. Zároveň roste i střední délka života.

Penzijní reforma je v současné době velice aktuálním tématem a jistě i v budoucích letech bude.

Svou práci jsem si rozdělila do dvou částí a to na část teoretickou a praktickou. V teoretické části se budu věnovat důchodovému systému v současné době, jak vypadá a jakým směrem je orientován. Dále budu probírat připravovanou penzijní reformu, v čem reforma spočívá a jaké finanční produkty je možné použít pro zajištění se na důchod.

V praktické části provedu vlastní výzkum, který bude zaměřen na postoje a spotřební chování domácností ve vztahu k penzijní reformě. Na vlastní výzkum použiji

dotazníkové šetření. Sesbíraná data zpracuji do podoby tabulek a grafů. Vyhodnotím získaná data a na jejich základě zpracuji doporučení pro spotřebitele. V závěru shrnu svůj výzkum.

2. Literární rešerše

2.1 Důchodový systém ve světě

V praxi se vždy užívají tři pilíře důchodového systému a to je: sociální pojištění, penzijní připojištění a individuální pojištění a spoření. Tyto tři pilíře fungují ve většině důchodových systémů. Daným tématem se zabývá hned několik publikací: Slaný a kol.(2004) a také Příb (2004). Všichni autoři se v základních principech shodují.

2.1.1 Sociální pojištění

Sociální pojištění tvoří první pilíř. Nejedná se zde jen o důchodové pojištění, ale i o sociální podporu (např. mateřská dovolená) a sociální pomoc. Tento pilíř funguje jako pojistná ochrana občanů v době jejich hmotné a sociální nouze. Celá populace jej nějakým způsobem využívá. Sociální pojištění je povinné. Uplatňuje se zde průběžné financování. Ekonomicky aktivní obyvatelé (výdělečně činní) přispívají na ekonomicky neaktivní občany.

„K základním principům systému státní sociální podpory patří: komplexnost, jednotnost, sociální spravedlnost, skladebnost, valorizace, dostupnost, operativnost, nenáročnost.“ Slaný a kol. (2004, s.7) se zabývá danou tematikou.

2.1.2 Penzijní připojištění

Mezi individuální pojištění patří především penzijní připojištění. Penzijní připojištění je dobrovolné. Můžeme se s ním setkat např. v některých podnicích, ve skupinách sdružujících různé profese a jiných sociálních skupinách. Penzijní připojištění doplňuje sociální pojištění. Neplatí zde žádná povinnost zakládat si penzijní připojištění, ale v některých státech tato povinnost existuje, jedná se např. o Dánsko a Francii. Vytváří se finanční fondy a nikoliv průběžné financování, jak tomu bylo i u sociálního pojištění.

2.1.3 Individuální pojištění

U individuálního pojištění neexistuje povinnost občana si jej zakládat. Vše záleží na vlastní iniciativě občana. Individuální pojištění si můžeme zřídit např. u komerční pojišťovny.

2.1.4 Financování důchodového systému

Jsou k dispozici dva možné způsoby financování důchodového systému :

- průběžné financování
- fondové financování.

2.1.4.1 Průběžné financování

Peníze vybrané od aktivních účastníků se okamžitě rozdělí a vyplatí oprávněným poživatelům dávek dle jejich okamžitých nároků. Nevytváří se žádný fond a spoléhá se hlavně na solidaritu mezi generacemi. Díky tomuto přerozdělování je systém velice citlivý na demografický vývoj. Jednoduše řečeno: pokud v populaci bude stále více přibývat občanů důchodového věku než občanů ekonomicky aktivních, nebudou mít ekonomicky aktivní občané nejmenší šanci vydělat na občany ekonomicky neaktivní. Pokud bude populace stárnout, bude naprosto nutná reforma penzijního systému. Na druhou stranu má tento systém průběžného financování i světlé stránky – lze vyrovnávat poměrně pružně inflaci a snáze sleduje společenské cíle.

2.1.4.2 Fondové financování

Patří sem penzijní fondy, které mohou dosahovat kapitálové výnosnosti. Důraz se přesouvá na investiční činnost penzijního plánu.

Důchodové systémy můžeme dále dělit na příspěvkové a dávkové.

2.1.5 Příspěvkově definovaný penzijní systém

Předem se určí výše příspěvků, které mají být vybrány, a současně výše dávek, které mají být dále vypláceny. Je zde úzká spojitost ohledně demografického vývoje, ekonomického vývoje i kapitálové výnosnosti. Patří sem i penzijní připojištění.

2.1.6 Dávkově definovaný penzijní systém

Funguje opačně než příspěvkově definovaný penzijní systém. Nejdříve se stanoví výše dávek, které mají být vypláceny, a poté se teprve stanoví výše nákladů, která je potřeba k vyplacení těchto dávek. Opět je zde závislost na demografickém vývoji a ekonomické situaci. Kolísání těchto parametrů zaznamenají více ekonomicky aktivní občané než občané v důchodovém věku. U příspěvkově definovaného penzijního systému změny pocíťovali hlavně penzisté.

2.1.7 Hybridní penzijní systém

V takovém případě se jedná o kombinaci příspěvkově a dávkově definovaného penzijního systému.

„Přístup každé země je svým způsobem unikátní a klade různě velký důraz na odlišné parametry systému podle tradic a ekonomických možností. Zvýšené náklady důchodových systémů lze ošetřit v rámci prvního pilíře (státního, veřejného) nebo lze tyto náklady přenést na druhý, eventuálně třetí pilíř. Jedná se o co nejlepší alokace nákladů systému tak, aby zůstal funkční, maximálně efektivní a minimálně rizikový.“
Slaný a kol.(2004, s. 44) rozebírá ve své publikaci hybridní penzijní systém.

2.2 Důchodový systém v České republice

Současný důchodový systém začal vznikat v devadesátých letech dvacátého století, obsahoval i prvky reformy, jako je např.: zrušení preferencí v důchodovém systému, přijetí zákona o penzijním připojištění se státním příspěvkem, zavedení pojistného jako zvláštní platby mimo daňový systém.

Došlo i k restrukturalizaci dávkového systému z důvodu stárnutí populace. Byl přijat zákon o důchodovém pojištění.

Důchodovým systémem v České republice se zabývají i Slaný a kol.(2004) a také Přib (2004). Dále se daným tématem zabývají i následující internetové zdroje – Dobešová (2006). V zásadních principech se autoři shodují.

2.2.1 Důchodové pojištění

„Důchodové pojištění má v České republice dlouholetou tradici. Již za první Československé republiky, konkrétně ve 20. letech dvacátého století, byly přijaty právní předpisy, které důchodové pojištění rozšířily na prakticky všechny osoby činné v zaměstnaneckých vztazích. Od roku 1948 byly důchodového pojištění účastny též osoby samostatně výdělečně činné. Tato skutečnost, tj. účast prakticky všech ekonomicky aktivních osob na důchodovém pojištění, patří mezi základní principy i současného systému důchodového pojištění založeného zákonem č. 155/1955 Sb., o důchodovém pojištění a nabyt účinnosti dnem 1.ledna 1996.“ Danou problematikou se zabývá Přib (2004, s. 11).

Základní principy důchodového pojištění v České republice:

- systém je dynamický
- stát garantuje systém ekonomický i právní
- systém poskytuje náhradu příjmu v případě stáří, invalidity a úmrtí živitele , systém je dávkově definovaný
- systém je jednotný
- sociální solidarita
- průběžné financování
- při splnění stanovených podmínek je systém povinný pro všechny ekonomicky aktivní osoby.

V zákoně je přesně stanovený rozsah působnosti, účast na pojištění, způsobilost osob v právních vztazích pojištění atd.

V České republice je důchodový systém postaven jen na dvou pilířích. První pilíř je povinný a dávkově definovaný, platí průběžné financování. Druhým pilířem rozumíme doplňkový dobrovolný pilíř, který je kapitálově financován – penzijní připojištění se státním příspěvkem a soukromé životní pojištění.

2.2.2 Doba pojištění - současnost

Pojištění musí trvat alespoň 25 let. Při kratší době, ale stejně alespoň 15 let, činí důchodový věk 65 let. Novelou se postupně zvyšuje potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod z 25-ti na 35 let (a to včetně náhradních dob pojištění). Totéž se děje i s kratší dobou : z 15-ti na 20 let.

2.2.3 Důchodový věk

Důchodovým věkem se označuje věk, který je potřebný pro vznik nároku na starobní důchod. Tento věk je stanoven v Zákoně o důchodovém pojištění z 1.1.1996. V něm stojí, že důchodový věk u mužů je 60 let a 53 až 57 u žen (dle počtu vychovaných dětí). Od tohoto data se za každý kalendářní rok přičítají u mužů dva kalendářní měsíce a u žen čtyři kalendářní měsíce. Postupné zvyšování bude pokračovat až do 31.12.2012, kdy důchodový věk u mužů a u žen, které nevychovaly žádné dítě, bude činit 63 let. Opět zde je výjimka u žen. Dle počtu vychovaných dětí mohou jít až o čtyři roky dříve do důchodu.

U mužů bude tedy postupem času důchodový věk až ve věku 65 let a u žen to bude velice podobné.

Nárok na důchod

Do 1.ledna 2010 platí tyto právní předpisy:

- získání doby pojištění nejméně 25 let a dosažení důchodového věku
- získání doby pojištění nejméně 15 let a dosažení věku 65 let

U předčasného starobního důchodu platí:

- získání doby pojištění nejméně 25 let a do dosažení důchodového věku, ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky

- ve vztahu k částečnému invalidnímu důchodu - získání doby pojištění nejméně 25 let a ke dni, od něhož má být starobní důchod přiznán, je poživitelem částečného invalidního důchodu a do dosažení důchodového věku chybí nejvýše 2 roky
- ve vztahu k plnému invalidnímu důchodu - získání doby pojištění nejméně 25 let a pojištěnec pobíral plný invalidní důchod nepřetržitě alespoň po dobu 5 let a nárok na plný invalidní důchod zanikl a ke dni odnětí tohoto důchodu do dosažení důchodového věku mu chybí nejvýše 5 let. Dané informace byly čerpány z Český důchodový systém (2009).

2.2 Důchodová reforma

2.3.1 Důvody reformy

S novým reálným trendem stárnutí populace se musí vyrovnat snad všechny vyspělé země. Proto je nutné vytvořit takový penzijní systém, který by dobře fungoval a stát se nemusel stále více zadlužovat. Nový systém musí také vyhovovat ekonomickým požadavkům a přitom dodržet principy sociální sounáležitosti.

V České republice je vidět orientace především na sociální jistoty, za což do značné míry může historie České republiky. Míra individuálního zabezpečení je v našich podmínkách velice nízká.

Jedna z hlavních příčin je demografický vývoj. Zakládání rodiny se neustále posunuje. U mnohých lidí je nyní na předním místě profesní kariéra a poté až zakládání rodiny. To má za následek pokles natality a růst počtu staršího obyvatelstva. Avšak čím více přibývá penzistů, tím více roste suma vyplácených důchodů. Prodlužuje se i odchod do důchodu. Zároveň roste i střední délka života.

O důvodech reformy hovoří hned několik zdrojů a naprosto všechny se shodují: Slaný a kol. (2004) a také Přib (2004) a Reforma důchodového systému v ČR (2009), dále také Ekonomická skladba obyvatelstva (2009) a Dobešová (2006).

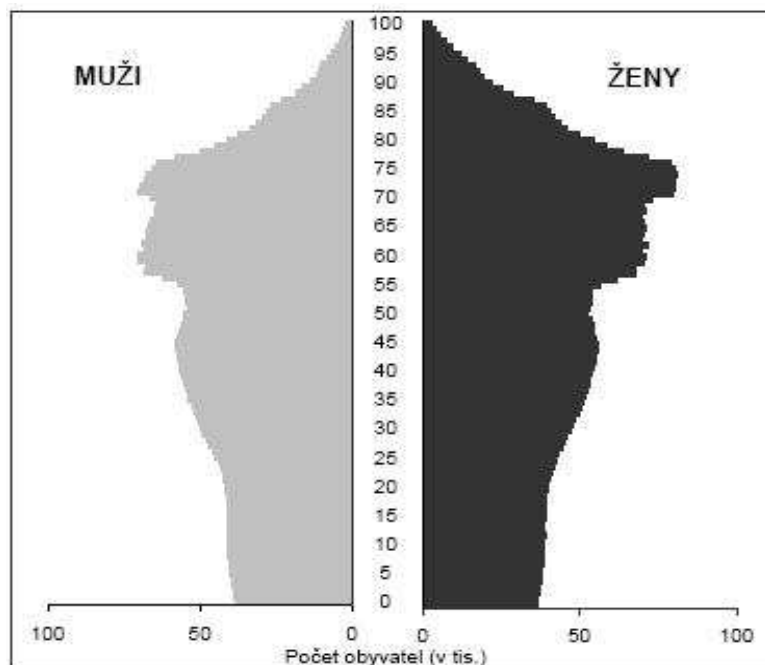
2.3.2 Demografický vývoj v České republice a prognóza do budoucna

Věková pyramida dnes vypadá asi následovně: Základna je čím dál užší a s rostoucím věkem populace se naopak rozširuje. Vzniká stále větší závislost penzistů na ekonomicky aktivním obyvatelstvu.

Pro populační vývoj ČR do roku 2050 bude charakteristická nepravidelnost, která bude odrážet současné proměnlivosti vývoje. Jednotlivým věkovými skupinami se budou střídát silné a slabé generace narozené v tehdejších vlnách vysoké a nízké porodnosti a tak se budou měnit počty osob v jednotlivých věkových skupinách.

Dle ČSÚ v nejbližších letech však počet osob na hranici důchodového věku výrazně vzroste, protože se jí budou postupně dožívat příslušníci generací narozených koncem druhé světové války a po jejím skončení. Menší či větší výkyvy v porodnosti od padesátých let minulého století budou zase vytvářet výkyvy ve věkové struktuře osob v ekonomicky aktivním věku.

Zde na této věkové pyramidě můžeme vidět, jak se zhruba změní věková pyramida v České republice v roce 2050.

Obr. 1 – Věková pyramida,

Zdroj - [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/B0001D6145/\\$File/4025rra.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/B0001D6145/$File/4025rra.pdf)

Především se však ve vývoji budoucího počtu obyvatel a věkového složení odrazí výrazný pokles počtu narozených v první polovině 90. let, bohužel nárůst porodnosti, který by se dal označit za výrazný, očekávat nemůžeme. V dalších zhruba šesti letech by mohlo dojít k mírnému nárůstu, který bude pravděpodobně po roce 2016 vystřídán opětovným a již trvalým poklesem.

Nejrychleji bude ale přibývat především obyvatel s věkem nad 65 let. S touto tematikou souvisí i čím dál kvalitnější úroveň lékařství a medicíny jako takové. Průměrný věk dožití obyvatelstva se tím neustále zvyšuje. To znamená, že sice lidé budou odcházet do důchodu stále později, ale dožijí se s největší pravděpodobností stále vyššího věku.

Závěry prognózy demografie obyvatelstva České republiky do roku 2050 dle ČSÚ:

- snížená porodnost, což povede ke stárnutí obyvatelstva
- snížení počtu obyvatel
- počty dětí a mládeže se budou i v následujících letech měnit v závislosti na početnosti jednotlivých generací v různých obdobích
- výrazný růst osob s nárokem na starobní důchod, který pocítujeme už dnes
- nejvyšší rychlost dosáhne nárůst osob v nejvyšším věku
- stárnutí populace v České republice
- dožití mužů i žen se zvýší
- Česká republika získá obyvatele zahraniční migrací.

Reformou důchodového systému velmi pravděpodobně nedojde ke zvrácení demografických změn, reforma by měla důchodový systém upravit tak, aby byl při daném vývoji dlouhodobě finančně udržitelný a splňoval a zajišťoval ekonomické požadavky obyvatel.

Podobný problém, jak udržet penzijní systém únosný, neřeší jen Česká republika, ale prakticky všechny vyspělé státy. V některých zemích svůj penzijní systém již výrazně změnili, např. Slovensko. V Německu či Rakousku si spíše jen upravili již existující penzijní systémy. Průběžné financování nemůže splňovat nároky obyvatelstva a ani

ekonomické požadavky a sociální sounáležitost obyvatelstva. Danou problematikou se zabývají autoři Slaný a kol. (2004) a internetový zdroj Příprava podkladů ... (2004).

2.3.3 Tři etapy důchodové reformy v České republice

Důchodovou reformou se zabývá mnoho zdrojů, ale nejaktuálnější informace jsou na stránkách Důchodová reforma ve třech etapách (2009) a MSPV. Důchodová reforma (2007) a také v knize Slaný a kol. (2004).

První etapa - změna důchodového systému

- Posun důchodového věku pro muže i ženy s jedním dítětem na 65 let, ženy s více dětmi mohou jít do důchodu už od 62 let.
- Po dobu 35 let musí občan platit pojištění, aby měl zajištěný nárok na starobní důchod.
- Výdělečná činnost bude více zvýhodněna.
- Po 31.12.2009 se studium nebude započítávat do náhradní doby pojištění pro nárok na starobní důchod.
- Budou nová pravidla invalidního důchodu, bude třístupňová invalidita.

Druhá etapa - změna financování důchodového pojištění a soukromých důchodů (penzijní připojištění, životní pojištění).

Jedná se o opatření jako jsou dobrovolné penzijní připojištění se státním příspěvkem a další produkty komerčních pojišťoven. Tato opatření by měla vytvářet motivace pro penzijní soukromé připojištění a klienty, kteří si budou soukromé penzijní připojištění platit, a dále by měla zprůhlednit systém.

Vzniká nový zákon o penzijním připojištění, změny jsou následující:

- Minimální výše příspěvku bude 100 Kč.
- Minimální státní příspěvek 50 Kč se bude pojít s vkladem 300 Kč.
- Budou vznikat penzijní společnosti.
- Dojde k oddělení majetku akcionářů a klientů.

- Zaměstnavatel nebude moci ovlivňovat zaměstnance při výběru penzijní společnosti.
- Penzijní společnost bude moci účtovat poplatek za převod prostředků k jiné penzijní společnosti.
- Klient si bude moci vybrat mezi povinným konzervativním, povinným smíšeným a povinným dynamickým fondem.

Třetí etapa – Jedná se o diversifikaci zdrojů pro příjmy ve stáří, kdy pojištěnci budou mít možnost vyvázat se do soukromého systému. Mohou si tedy vybrat zdroje pro financování jejich budoucích důchodů.

2.4 Postoje a spotřební chování a jejich výzkum

2.4.1 Definice spotřebitele

Jedná se o osobu, která něco spotřebovává čili konzumuje. Užívá výrobky či služby jako konečné produkty. Může jím být jednotlivec, instituce či skupina jedinců – rodina.

Hlavním identifikačním znakem spotřebitele je, že nevyužívá zboží či služby pro podnikání. Zákon o ochraně spotřebitele obsahuje legální definici pojmu spotřebitele, jež prošla změnou. Podle novely č. 104/1995 Sb. dnešní definice pojmu „spotřebitel“ zní takto: „Spotřebitelem je fyzická nebo právnická osoba, která nakupuje výrobky nebo užívá služby za jiným účelem než pro podnikání s těmito výrobky nebo službami.“ Spotřebitel není spojován se státním občanstvím a trvalým pobytem.

2.4.2 Spotřební chování

Existuje mnoho definic, které interpretují spotřební chování. Dle Boučkové (2003) se jedná o chování, které se váže na proces vedoucí k výsledné nákupní tržní aktivitě a také samotný průběh užívání produktů.

Pavel Rypáček napsal v Marketingových novinách (2004), že spotřební chování pojednává o odezvách spotřebitelů na komerční svět. Proto je nutné jej zkoumat.

Zkoumáme je, abychom zákazníkům rozuměli a dokázali s nimi komunikovat, popřípadě odhadnout jejich reakci.

Dle Koudelky (1997) spotřební chování zahrnuje jak důvody, které vedou spotřebitele k užívání určitého zboží, tak způsoby, kterými to provádějí, včetně vlivů, které tento proces provázejí.

Spotřební chování je ovlivněno jak psychologickou podmíněností, sociálním prostředím, kulturní tak i osobní predispozicí. Mezi psychologické faktory patří motivace, vnímání, učení, mínění a postoje. Do osobních faktorů můžeme zařadit věk, období životního cyklu, zaměstnání, životní styl, osobnost a sebe pojetí. Do sociálních faktorů zařazujeme referenční skupiny, rodinu, společenské role a statuty. V neposlední řadě kulturní faktory jsou tvořeny např. národností, náboženstvím, rasou či geografii.

Spotřebitel, který se rozhoduje své peněžní prostředky nějakým způsobem investovat, může být označován také pojmem investor. Investor je investiční fond, banka, penzijní fond, pojišťovna nebo fyzická osoba, která vyhledává optimální způsob, jak zhodnotit své „volné“ finanční prostředky. Při rozhodování o volbě, kam investovat své peněžní prostředky, zvažuje investor míru rizika, likviditu a očekávanou výši výnosu.

Spotřebitel své finanční prostředky může utratit za hmotné statky a služby, uložit je na běžný účet či ještě jinak investovat. Způsobů, jak a kam investovat své prostředky, je celá řada. Záleží i na způsobu, jakým jsou prostředky spotřebitele nabyty. Máme z psychologického hlediska dva typy investorů: psychologicky pasivního investora a psychologicky aktivního investora.

2.4.3 Psychologicky pasivní investor

Mezi psychologicky pasivní investory patří ti, kteří získali své jmění pasivně – dědictvím, dlouholetým spořením celé rodiny anebo rizikovými operacemi s kapitálem, který patřil někomu jinému. Převažuje zde potřeba vyšší bezpečnosti nad potřebou zhodnocení kapitálu. Patří sem např. dědici velkého bohatství, bankéři, žurnalisté, politikové a také účetní z velkých auditorských firem. Čím menší majetek jednotlivce vlastní, tím pravděpodobněji bude patřit mezi pasivní investory.

2.4.3 Psychologicky aktivní investor

Do této skupiny patří především ti, kteří si své bohatství vydělali sami. Aby dosáhli svých cílů, riskovali vlastní kapitál. Mají větší zájem o výnos než o bezpečí. Jsou ochotni riskovat, ale neradi se vzdávají kontroly nad svými investicemi. Aktivní investoři jsou schopni tolerovat zvýšené riziko, protože mají vyšší sebedůvěru. Nemusí mít ale odborné finanční znalosti. Patří sem např. soukromí lékaři a zubaři, samostatně podnikající účetní a právníci, nezávislí poradci, lidé s vyšším vzděláním a jiní.

Psychologicky aktivním a pasivním investorem se zabývá především Kohout (2008), dále také na internetové stránce s článkem „Jste dokonale racionální investor?“ (2007).

2.4.5 Dotazníkové šetření

Pro zjištění chování jednoho či více spotřebitelů používáme marketingový výzkum, který nám pomáhá pochopit myšlení a strategický postoj spotřebitele. Marketingový výzkum dnes na trhu potřebuje každý subjekt, ne jenom nadnárodní společnosti. Spoléhat se na intuici, zkušenosti či znalosti se v době neustálého boje o zákazníky nevyplácí. Marketingoví pracovníci i manažeři firem řeší závažné problémy, které mohou rozhodnout o budoucnosti příslušné organizace. Proto často potřebují konkrétní odpovědi na konkrétní otázky.

Podstatou marketingového výzkumu je poskytovat relevantní, objektivní, kvalitní a aktuální informace, které napomáhají minimalizovat rizika při uskutečňování rozhodnutí. Výzkum také rozšiřuje znalosti o trhu, využívá se při distribuci, v oblasti reklamy, při vývoji produktu, stanovení ceny či výzkumu spotřebitele nebo konkurence. Marketingovým výzkumem se zabývá Boučková (2003) a Koudelka (1997).

2.4.5.1 Zdroje dat

Využíváme jak sekundární, tak i primární data.

Sekundární data jsou data, která již byla sebrána k jinému účelu, než jaký máme my v daný moment. Tato data jsou zpravidla levnější než data primární. Sekundární data můžeme sehnat buď zdarma nebo za určitou úplatou. Sekundární data jsou také již

zpracována a my je můžeme tedy použít hned. Tato data jsou externí a interní. Mezi externí zdroje dat můžeme zařadit např. data, jež jsou sbírána institucemi (český statistický úřad, agenturní výzkumy a databáze). K interním zdrojům patří data firemní, jako jsou informace o prodeji a nákupu, údaje o cenách, nákladech, zisku atd.

Primární data jsou shromažďována zadavatelem výzkumu, jsou to data nová a jsou použita na konkrétní účel. Nejdříve je nutné si určit zkoumanou jednotku (jednotlivec, domácnost, firma, škola, atd.). Tato data se pořizují ze zákona či z nařízení a nebo na základě dobrovolného závazku soukromých subjektů. Často tato data nejsou veřejnosti zpřístupněna, protože charakter může být ryze osobní.

2.4.5.2 Techniky sběru dat

Máme nejrůznější možnosti, jak sbírat data. Mezi tyto možnosti patří pozorování, rozhovor, analýza dokumentů a dotazování. Dotazování můžeme dále rozčlenit na osobní, telefonické, písemné a elektronické.

Pozorování

V daném případě nepodáváme žádné dotazy, jen pozorujeme spotřebitele. Zkoumáme spotřebitelovo chování a pocity. Pro pozorování můžeme využít např. magnetofon či videokameru a další.

Telefonické dotazování

Při dotazování klademe otázky respondentům. Respondent okamžitě reaguje na otázky, které jsou mu kladeny. Náklady nejsou příliš vysoké, ale není zde osobní kontakt s respondentem. Navíc respondent odpovídá jen po krátkou dobu asi deseti minut, poté už nemusí být ochotný dále odpovídat.

Osobní dotazování

Jako nejdůležitější výhodu bych označila jednoznačně možnost zpětné vazby a osobního kontaktu včetně vysoké spolehlivosti získaných odpovědí, mezi nevýhody jistě patří vysoké náklady.

Písenné dotazování

Dotazník je posílán poštou, je součástí některého výrobku či je předán z „ruky do ruky“. návratnost dotazníků bývá nízká (asi 30%).

Elektronické dotazování

Elektronické dotazování je velmi levné a rychlé. Na počítači si vytvoříme dotazníky, např. pomocí Google docs a zveřejníme je. Odpovědi se již automaticky zaznamenávají a snáze se zpracovávají.

V dotazníku (v němž jsou zaznamenávány odpovědi respondentů) objevujeme otázky otevřené a uzavřené. Otevřené otázky znamenají, že respondent odpověď vymyslí a odpoví svými slovy. Naopak v uzavřených otázkách respondent dostane možnost odpovědí a on si jednu, popřípadě více odpovědí, vybere. Dále rozlišujeme otázky přímé a nepřímé. Mezi přímé otázky řadíme takové, které mají jasný účel a nemají skrytý význam. U nepřímých je smysl otázky zastřen.

2.5 Možnosti zabezpečení se na důchod

2.5.1 Penzijní připojištění

2.5.1.1 O penzijním připojištění

Penzijní připojištění je forma spoření včetně podpory státu a měla by nám ve stáří zajistit větší finanční obnos pro náš život. Penzijní připojištění je upraveno zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem v platném znění. Po placení penzijního připojištění dostáváme takzvané dávky penzijního připojištění. Můžeme si jej založit na základě písemné smlouvy mezi penzijním fondem a fyzickou osobou.

Penzijní připojištění je jednoduše řečeno forma spoření. Ekonomicky aktivní občan si po dobu své ekonomické aktivity ukládá menší finanční obnos, který se mu po dobu let spoření úročí. Čím dříve si takhle začneme spořit, tím lépe. Každý rok se bude totiž úročit celkově naspořená částka a ta je každým rokem větší a větší. Na konci této doby spoření (pokud se nestane nic neočekávaného) obdrží k důchodu finanční obnos a tím se

jeho důchod zvýší. Naděje na slušnou penzi roste. Výši finančního obnosu, jenž si občan ukládá, si může sám nastavit. Ovšem stanovit výši daného měsíčního příspěvku také není zcela jednoduché. Výše příspěvku by měla být dostatečně vysoká, aby pokryla potřeby občana v budoucnu, ale naopak i dostatečně nízká natolik, aby přespříliš nezatěžovala rozpočet spotřebitele.

Otázka, na jakou částku se nejlépe připojistit, je spojena s několika základními kritérii a to:

- současný příjem,
- příjem, jenž v budoucnu očekáváme,
- věk klienta,
- doba, v které pravděpodobně odejdeme do starobního důchodu,
- příspěvky třetích osob.

Penzijní připojištění si může zřídit každý, jenž dosáhl věku 18 let a má trvalé bydliště na území České republiky. Klient uzavře písemnou smlouvu s penzijním fondem. Klient může mít i jiné trvalé bydliště a to sice na území státu patřícího do Evropské unie za konkrétních podmínek. Každý zájemce o penzijní připojištění musí být ještě před podepsáním smlouvy seznámen se statutem a penzijním plánem. Pro případ úmrtí klienta je možné, aby si klient ve smlouvě o penzijním připojištění stanovil osobu, které bude případně odbytné vyplaceno. Klient má právo zvolit si i více osob, jenž by se vyplácelo v případě jeho úmrtí odbytné.

Uzavření dané smlouvy je možné přímo na pobočce penzijního fondu i na pobočkách společnosti stejné finanční skupiny nebo také pomocí např. České pošty. V dnešní době také samozřejmě existuje možnost on-line uzavření smlouvy pomocí internetu, což je pro mnohé velice pohodlné a rychlé. Každá z daných možností má své výhody a nevýhody, např. na České poště není tak dobře proškolený personál ohledně těchto služeb jako je třeba právě na pobočce penzijního fondu. Mnoho serverů nabízí srovnání nabídek penzijních fondů, k dispozici jsou i kalkulačky (ty pomáhají zjistit uspořeno částku nebo státní příspěvek). Existují samozřejmě i finanční poradci, kteří jsou také vyškolení v daném oboru a jsou schopni nám pomoci se rozhodnout.

Výše příspěvku klienta na penzijní připojištění je stanovena za kalendářní měsíc a jeho výše musí být minimálně taková, aby zakládala nárok na státní příspěvek, tedy v současné době je to 100 Kč měsíčně. Klient nesmí platit příspěvek současně na penzijní připojištění u více penzijních fondů.

Výši příspěvku klienta na penzijní připojištění si klient může změnit dle své současné finanční situace.

2.5.1.2 Státní příspěvek

Občané, kteří si platí penzijní připojištění, dostávají ze státního rozpočtu státní příspěvky. I zde platí některé podmínky, které musí být řádně splněny, aby klient platící si penzijní připojištění měl nárok na státní příspěvek. Mezi tyto podmínky patří např. řádně a včas platit každý měsíc příspěvek. Výše státního příspěvku souvisí s výší příspěvku klienta. Pro názornou ukázkou je zde vložena tabulka:

Měsíční platba	Státní příspěvek
100 - 199	50 Kč + 40 % z částky nad 100 Kč
200 - 299	90 Kč + 30 % z částky nad 200 Kč
300 - 399	120 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 - 499	140 Kč + 10 % z částky nad 400 Kč
500 a více	150 Kč

Obr. 2 – státní příspěvek

Zdroj - zdroj: <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/duchodovy-system/soucasny-stav-v-Ceske-republice/>

2.5.1.3 Dávky penzijního připojištění

Penzijní připojištění poskytuje následující dávky:

- penze
- jednorázové vyrovnání
- odbytné.

Penze

Penzi dostává klient po uplynutí doby, po kterou si spoří na důchod. Výše penze závisí na celkovém množství příspěvků klienta nebo zaplacených v jeho prospěch, dále závisí i na výnosech z hospodaření penzijního fondu a na době, po kterou se dávka poskytuje. Penze může být ve formě starobní, invalidní, pozůstalostní a výsluhové penze.

Starobní penze je dávka, kterou může klient dostat nejdříve v 60 letech a pokud splnil pojištěnou dobu v rozmezí pěti až deseti let. Na většině serverech je možné si tuto dávku on-line spočítat.

Invalidní penze je penze, kterou klient získá až po úplném přiznání invalidního důchodu. Zde jsou nutné tři roky pojištění pro získání nároku.

Pozůstalostí penze se vyplácí fyzické osobě, kterou klient určil ve smlouvě o penzijním připojištění. Nárok na dávku vznikne pouze v případě, že připojištěný platil příspěvky do penzijního fondu po dobu 3 – 5 let.

Výsluhovou penzi penzijní fond může (ale nemusí) do svého penzijního plánu zahrnout. Výplata výsluhové penze je podmíněna také splněním minimální pojištěné doby 15 let.

Odbytné

Odbytné dostane klient pouze za předpokladu, že ukončí penzijní připojištění trvajícím alespoň 12 měsíců dohodou či výpovědí a současně nepřevede své naspořené finanční prostředky do jiného penzijního fondu. Odbytné je určeno také ve smlouvě uvedeným osobám, které jsou oprávněny k čerpání pozůstalostní penze, když klient zemřel, aniž by mu vznikl nárok na penzi. Pokud tedy ukončíme penzijní připojištění po jednom roce trvání, tak nedostaneme ani státní příspěvek a ani výnos z něj.

Jednorázové vyrovnání

Částka, kterou účastník obdrží, se skládá z příspěvků zaplacených klientem, státních příspěvků, příspěvků zaměstnavatele a podílu na výnosech z hospodaření fondu.

K jednorázovému vyrovnání dochází za předpokladu, že připojištěný splnil podmínky pro čerpání penze a platil příspěvky minimálně po dobu 3 let, resp. 5 let (v případě starobní penze).

Ukončení penzijního připojištění

Smlouvu můžeme kdykoliv vypovědět, může být ale stanovena výpovědní doba, tato doba však nesmí být delší než dva kalendářní měsíce. Do třiceti dnů poté musí penzijní fond písemně potvrdit přijetí výpovědi.

K ukončení dochází:

- ukončení výplaty poslední penze,
- výplaty jednorázového vyrovnání místo poslední penze,
- dnem, na kterém se klient penzijního fondu a penzijní fond písemně dohodli,
- ke dni, ke kterému bylo klientovi penzijního fondu penzijní připojištění vypovězeno,
- výplaty odbytného při zániku penzijního fondu,
- ukončení trvalého pobytu klienta penzijního fondu na území ČR,
- ztráty bydliště na území členského státu EU nebo ukončení účasti v důchodovém pojištění nebo ve veřejném zdravotním pojištění v České republice,
- úmrtí klienta penzijního fondu.

Nemusí však dojít jen k zániku penzijního připojištění, ale klient má i možnost pouze změnit penzijní fond. Penzijní fond je možné změnit pouze v případě, že klient neměl u starého penzijního fondu nárok na penzi a nebylo mu vyplaceno odbytné. Požádá-li klient o převedení prostředků je penzijní fond povinen převést prostředky nejpozději do 3 měsíců ode dne zániku penzijního připojištění. Pojištěná doba u předchozího penzijního fondu je započítávána. Při přechodu k jinému penzijnímu fondu je nutné zaplatit poplatek 800 Kč.

Klient se také může rozhodnout pro přerušování penzijního připojištění.

Naopak penzijní fond nám také může vypovědět smlouvu. Musí ale dojít jen k zákonem stanoveným případům.

2.5.1.4 Penzijní fondy

Penzijní fondy, který jsou schválené v současné době Ministerstvem financí:

- Allianz penzijní fond, a.s.
- ČSOB Penzijní fond Progres, a. s., člen skupiny ČSOB
- ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s., člen skupiny ČSOB
- Generali penzijní fond a.s.
- ING Penzijní fond, a.s.
- Penzijní fond České pojišťovny, a.s.
- Penzijní fond České spořitelny, a.s.
- Penzijní fond Komerční banky, a.s.
- AXA penzijní fond a.s.
- AEGON Penzijní fond, a.s.

Penzijním připojištěním se zabývají mimo jiné i příslušné zákony (o důchodovém pojištění, o penzijním připojištění), také Příb (2004) a mnohé internetové stránky: Popis penzijního připojištění (2009), Podmínky získání pozůstalostních důchodů (2009), Základní informace o invalidních důchodech (2009), Starobní důchod v ČR (2009).

2.5.2 Další možnosti zabezpečení se na důchod

Nejen penzijním připojištěním se můžeme zabezpečit na časy budoucí. Máme možnost např. investovat své volné peněžní prostředky do klasických investičních nástrojů jako jsou akcie, nejrůznější fondy a komodity či také do dluhopisů a životního pojištění atd. Akcie patří k jedním z nejvýnosnějších, ale také nejrizikovějších investic.

Nástroje peněžního trhu

Mezi nástroje peněžního trhu řadíme termínované vklady. Jsou pevně úročené s nízkým rizikem. Roli termínovaných vkladů již z velké části převzaly fondy peněžního trhu. Mají velkou výhodu – likviditu. Začleňují se sem i směnky, obligace s krátkou dobou splatnosti a kontrakty s exotickými názvy jako jsou swapy, buy-sell operace apod.

Banky nabízejí různé produkty, kam si uložit a zhodnotit své peníze: termínované vklady, spořicí účty, vkladní knížky atd.

Další možností jsou garantované fondy. Ty fungují na principu opcí. Danou tematikou se zabývá Kohout (2008).

Obchodování na měnových trzích

Trh se zahraničními měnami byl přístupný jen bankám, správcům peněz a velkým finančním institucím. V průběhu let tyto instituce obchodováním s měnami realizovaly velké zisky. Dnes trh se zahraničními měnami nabízí příležitosti zisků nejen pro banky a instituce, ale i pro individuální investory. V důsledku rostoucí a klesající hodnoty domácí měny (jejího směnného kurzu) vůči jiným měnám, portfolio investic mění svoji hodnotu. Mnoho investorů již získalo na kolísání směnných kurzů nemalé finanční částky.

Dále investice do komodit, vína, mincí, starožitností, apod. Tyto investice přináší také zajímavé zhodnocení.

3. Cíl a metodika práce

Cílem mé bakalářské práce je popsat a zhodnotit postoje a spotřební chování domácností ve vztahu k připravované penzijní reformě a k tomu doporučit pro domácnosti vhodné produkty pro zajištění se na důchod.

V praktické části je proveden výzkum, zda se lidé zajišťují na důchodový věk a v případě kladné odpovědi, jak se zajišťují na důchod. Je zjišťováno, které finanční produkty nejčastěji využívají. Jednotlivé způsoby zajištění dále jsou rozpracovány do jednotlivých tabulek a grafů a analyzovány.

Je vypracovaný plán výzkumu a stanoveny hypotézy.

Plán výzkumu:

1. Definice problému

Zhodnotit postoj domácností k připravované penzijní reformě. Doporučit pro domácnosti vhodné produkty pro zajištění se na důchod.

2. Cíl výzkumu

Vyhodnotit vlastní výzkum a odpovědět na hypotézy. Odpovědi zpracovat do grafů a tabulek.

3. Hypotézy:

- a) Mladé domácnosti (do 40 let) se zabezpečují na důchod méně než starší domácnosti.
- b) Zajišťování se na důchod je pro domácnosti velikou finanční zátěží.
- c) Domácnosti spoří nejčastěji (na důchod) jen do 500 Kč měsíčně.

4. Sběr dat:

- a) Místem dotazování je celá Česká republika.
- b) Jedná se o strukturovaný dotazník.
- c) Dotazník je zveřejněn na internetu.

- d) Základním souborem jsou občané nad 18 let.
- e) Jedná se o nahodilý výběr vzorku.
- f) Velikost vzorku je 200 vyplněných dotazníků.

5. Zpracování dat

Zpracování odpovědí je provedeno počítačovým programem MS – Excel a Statistica a jsou zpracovány do různých tabulek a grafů.

6. Časový plán výzkumu

Dotazník byl vytvořen v prosinci 2009 a v témže měsíci byla provedena i pilotáž. Dotazník je rozvětvený a obsahuje 12 otázek. Na sběr dat byl vyhrazen celý leden 2010. Odkaz na dotazník byl posílán pomocí mailů a zveřejněn i na Facebooku. Data jsou zpracovávána v únoru 2010 a i v březnu 2010.

4. Praktická část

Praktická část je rozdělena do několika sekcí. V první sekci je vypracováno základní rozdělení jako je: charakteristika vzorku, kolik respondentů má penzijní připojištění, kolik respondentů se na budoucí důchodový věk vůbec nezajišťuje a jakým jiným způsobem se zajišťují. Pro názornost jsou vloženy grafy a tabulky.

V druhé části jsou rozebrány jednotlivé otázky pro jednotlivé sekce. Statisticky jsou zpracovány všechny odpovědi a jsou upraveny do grafů a tabulek. Na každou otázku jsou odpovědi rozděleny do sekcí (viz. penzijní připojištění, jinak se zajišťující respondenti, respondenti s životním pojištěním, neinvestující a respondenti s penzijním připojištěním a dalším finančním produktem).

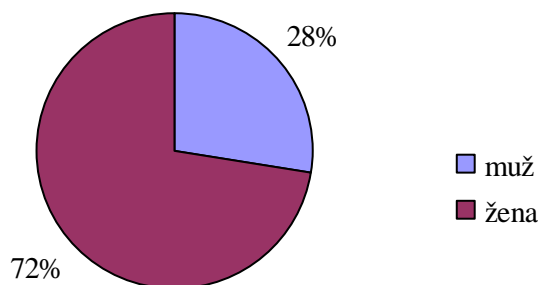
V třetí části můžeme najít doporučení ohledně finančních produktů a zhodnocení veškerých odpovědí.

Dotazník se skládá z 12 otázek, přičemž dotazník je rozvětvený. Pokud respondenti odpověděli, že mají penzijní připojištění, dostali jiné otázky než respondenti, kteří mají jiný finanční produkt či vůbec neinvestují.

Je dodržen zákon o ochraně osobních dat, dotazník byl zcela anonymní. Byl zveřejněn pomocí Google docs a současně na Facebooku. Otázky byly převážně uzavřené. Během měsíce bylo dosaženo 200 odpovědí.

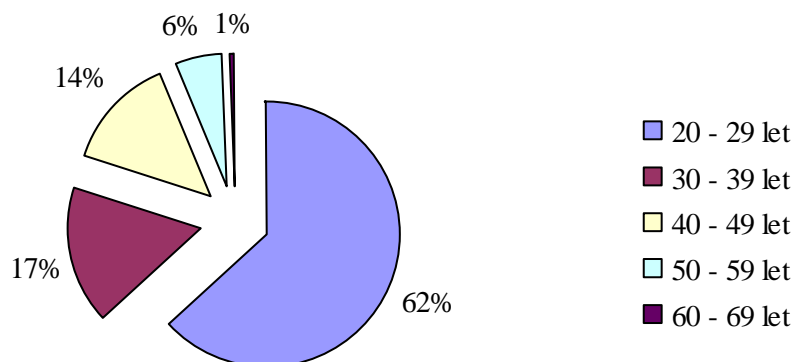
4.1 Charakteristika vzorku

Z 200 odpovědí je 28 % mužů a 72 % žen.

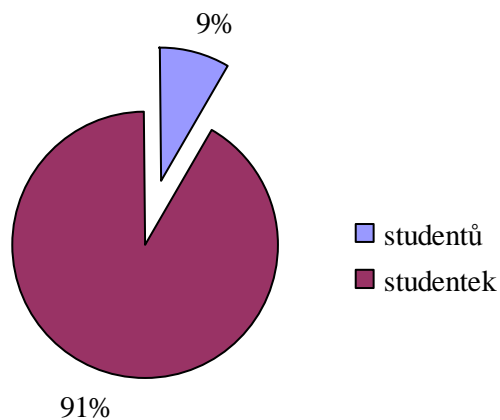
Obr.3 –Pohlaví
Zdroj - vlastní zpracování

Jejich věk je zcela nejčastěji od 20 do 29 let a to z 62 % všech dotázaných. Pro názornost je zde graf:

Obr.4 – Věk
Zdroj - vlastní zpracování

47 % respondentů odpovědělo, že jsou studenti, 41 % jsou zaměstnaní, 6 % nechtělo odpovědět, 4 % jsou OSVČ a po 1 % jsou nezaměstnaní a lidé v penzi. Protože nejvíce je studentů, rozpočetla jsem je nadále ještě na muže a ženy.

Obr.5 - Studenti
Zdroj - vlastní zpracování

Nejvyšší vypovídací schopnost mají v mé bakalářské práci tedy studentky. Ostatní hodnoty nemají prakticky žádnou vypovídací schopnost.

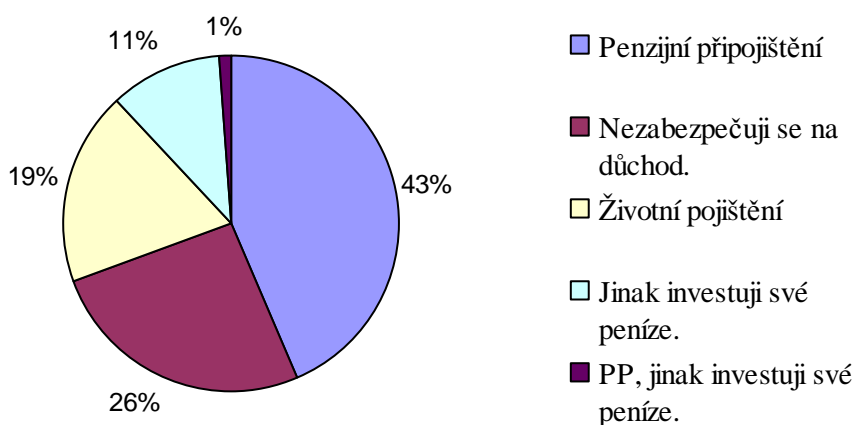
4.2 Způsob zabezpečení na důchod (otázka 1)

Mám přesně 200 vyplněných dotazníků a odpovědi na danou otázku jsem rozřadila do 5 různých sekcí, které jsou: penzijní připojištění, životní pojištění, jinak investující své finanční prostředky, nezabezpečující se na důchod a lidé, jež mají jak penzijní připojištění, tak i jinak investují své peníze.

Počet respondentů	Finanční produkt	Procento respondentů
87	Penzijní připojištění	43,5 %
52	Nezabezpečují se na důchod.	26 %
37	Životní pojištění	18,5 %
22	Jinak investují své peníze.	11 %
2	PP, jinak investují své peníze.	1 %

Obr.6 - Způsob zabezpečení se na důchod
Zdroj - vlastní zpracování

Z 200 odpovědí 43,5 % respondentů odpovědělo, že má penzijní připojištění. Jen 1 % respondentů má jak penzijní připojištění, tak i jiné finanční produkty. 26 % se nezabezpečuje vůbec a 18,5 % vlastní životní pojištění. 11 % investuje své peníze jiným způsobem.

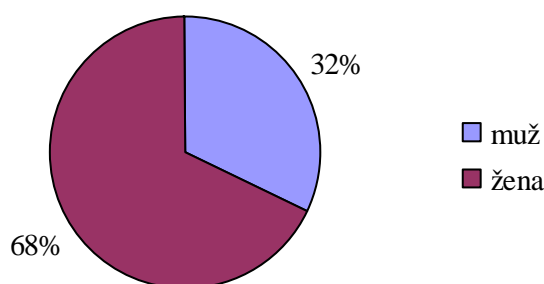

Obr.7 - Způsob zabezpečení se na důchod
Zdroj - vlastní zpracování

4.2.1 Penzijní připojištění

Z 200 odpovědí odpovědělo 43,5 % dotazovaných, že si platí penzijní připojištění. Je počítáno, že 87 respondentů, kteří odpověděli penzijní připojištění, je 100 % pro daný okruh otázek. Daný okruh otázek platí tedy výhradně pro respondenty s penzijním připojištěním.

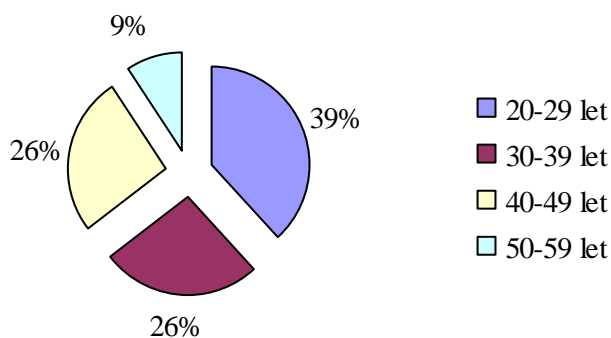
Otázka 2 – Vaše pohlaví? (n = 87)

Obr.8 – Pohlaví
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 3 – Váš věk:

Zpracovala jsem grafy na věk respondentů (n = 87), jež mají právě penzijní připojištění. Zde si můžeme povšimnout, že právě nejpočetnější skupina dosahuje 20 až 29 let.

Obr.9 – Věk,
Zdroj - vlastní zpracování

Nejmenší skupinku tvoří věková skupina nad 50 let, ale zde to nemusí být nutně způsobeno tím, že si nespoří na důchod. Bohužel daná věková skupina se v odpovědích

o mnoho častěji nevyskytuje. Jen 10 občanů, kteří odpovídají věkové skupině nad 50 let, odpovědělo na dotazník a z toho 8 jich odpovědělo kladně, že si platí penzijní připojištění, proto z občanů nad 50 let nebudou dělány a vyvozovány žádné závěry.

Otázka 4 – Váš zdroj příjmů:

Z dotazníků jsem zjistila, že ačkoliv mnozí nemají nijak vysoký příjem, jsou ochotni se zabezpečovat na důchod.

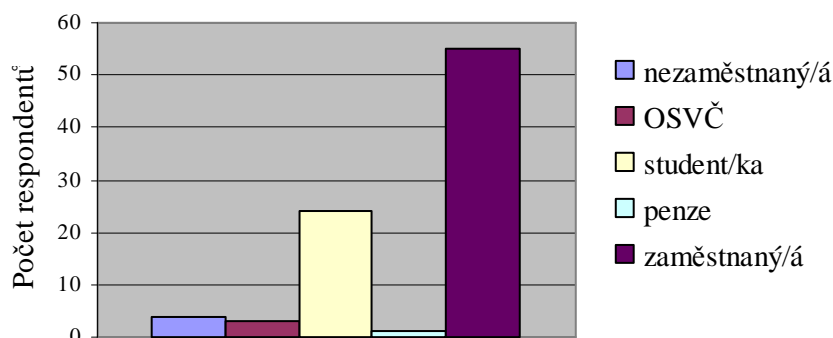
V následující tabulce můžeme vidět platové skupiny respondentů (n = 87), kteří mají penzijní připojištění.

Počet respondentů	Zdroj příjmu	Procento respondentů
54	zaměstnání na plný úvazek	62 %
20	kapesné	23 %
4	podnikání	5 %
4	brigády	5 %
4	zaměstnání na částečný úvazek	4 %
1	penze	1 %

Obr.10 – Zdroj příjmů respondentů
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 5 – Právě jsem:

Možnosti odpovědí byly následující: zaměstnaný, nezaměstnaný, OSVČ, student, rentiér, nechci odpovědět či uveďte jiné. Nezaměstnaných respondentů (n = 87) je 5 %, zaměstnaných 63 %, 1 % v penzi, 26 % studentů a 3 % jsou osoby samostatně výdělečně činné.

Obr.11 – Současný stav respondentů
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 6 – Váš měsíční čistý příjem na jednoho člena domácnosti se pohybuje cca kolem:

Počet respondentů	Čistý měsíční příjem na člena domácnosti	Procento respondentů
2	do 2999 Kč	2 %
7	3000 - 7999 Kč	8 %
28	8000 - 14999 Kč	32 %
20	15000 - 29999 Kč	23 %
1	60000 Kč a více	1 %
29	nechci odpovédět	34 %

Obr.12 – Příjem respondentů
Zdroj - vlastní zpracování

S 8000 Kč čistého měsíčního příjmu se ale z necelých 80 % objevují výhradně jen studenti. Nejvíce odpovědí (34 %) bylo neutrálních – nechci odpovédět.

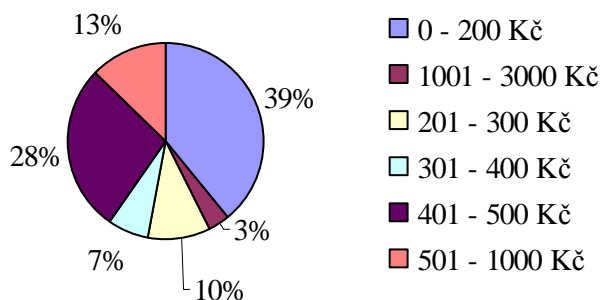
Otázka 7 – Od kolika let si jej respondenti platí?

Penzijní připojištění se respondenti (n = 87) platí v průměru od 29 let, medián je 30 let a modus je 20 let. Minimální věk je 17 roků a maximální 59 roků. Četnost modu jsem spočítala na 23.

Otázka 8 – Kolik Kč měsíčně investujete do PP?

Nejčastěji si respondenti (n = 87) spoří do 200 Kč měsíčně, na druhém místě nalézáme 401 až 500 Kč. Na třetím místě se umístila částka 501 až 1000 Kč.

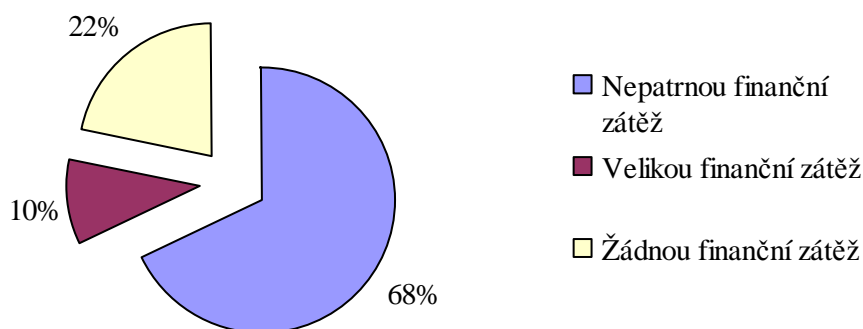
Na grafu zde můžeme vidět i četnost dalších hodnot.

Obr.13 – Měsíční investice do penzijního připojištění
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 9 – Penzijní připojištění pro mě představuje:

Dále jsem se zajímala o finanční zátěž, jež penzijní připojištění způsobuje svým klientům, kteří si jej platí (n = 87).

Obr.14 – Finanční zátěž
Zdroj - vlastní zpracování

68 % respondentů vnímá penzijní připojištění (dále označováno jen jako PP) jako nepatrnou zátěž, 22 % jako žádnou zátěž a jen 10 % PP vnímá jako velikou finanční zátěž.

Dle výsledků jsem dále zjistila, že občané, kteří považují PP jako velikou finanční zátěž, si každý měsíc spoří nad 500 Kč. Jedná se respondenty, kteří mají čistý měsíční příjem pod 15 000 Kč nebo na tuto otázku vůbec neodpověděli, a věk se pohybuje kolem 40 až 50 let. Je chvályhodné, že i s tak malým příjmem, jsou občané ochotni si natolik spořit na důchod.

Otázka 10 – Jaký způsob uzavření smlouvy o PP preferujete?

Nejčastěji si respondenti (n = 87) zřídili penzijní připojištění doma s obchodním zástupcem (konkrétně 33 %), pomocí finančního poradce 18 % a přímo na pobočce penzijního fondu si PP zřídilo rovněž 18 %, dále 16 % on - line. Naopak nejméně se využívá Česká pošta jako zprostředkovatel PP, zde odpovědělo kladně jen 1 % respondentů.

Otázka 11 – U kterého penzijního fondu máte PP?

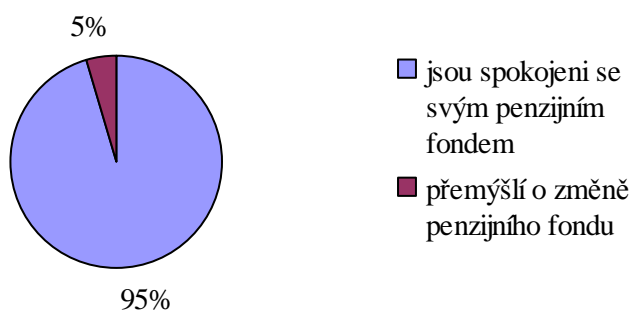
Nejčastěji respondenti (n = 87) využívají Penzijní fond České pojišťovny a.s., v závěsu je hned penzijní fond České spořitelny a.s. Pak následuje značný skok než se dostaneme k ČSOB Penzijní fond Progres, a. s., člen skupiny ČSOB.

Procento respondentů	Počet respondentů	Penzijní fond
35,6 %	31	Penzijní fond České pojišťovny, a.s.
21,8 %	19	Penzijní fond České spořitelny, a.s.
10,3 %	9	ČSOB Penzijní fond Progres, a. s., člen skupiny ČSOB
9,2 %	8	ING Penzijní fond, a.s.
6,9 %	6	Penzijní fond Komerční banky, a.s.
5,7 %	5	AEGON Penzijní fond, a.s.
4,6 %	4	Allianz penzijní fond, a.s.
3,4 %	3	Generali penzijní fond a.s.
2,3 %	2	AXA penzijní fond a.s.

Obr.15 – Penzijní fond
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 12 – Za jakých podmínek byste byl/a ochoten/á přejít k jinému penzijnímu fondu?

Klienti penzijních fondů (n = 87), kteří mi odpověděli na můj dotazník, jsou se svým penzijním fondem spokojeni. Mám pouze 4 odpovědi, kdy mi respondenti odpověděli, že by svůj dosavadní penzijní fond změnili.

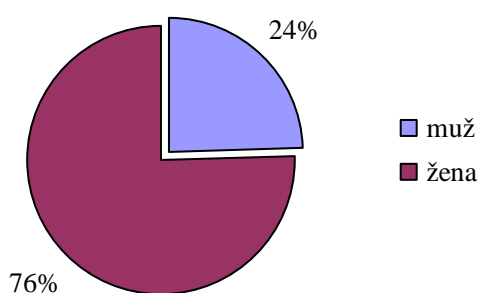
Obr.16 – Spokojenost respondentů s penzijním fondem
Zdroj - vlastní zpracování

4.2.2 Investiční životní pojištění

18,5 % respondentů z 200 dotázaných vlastní investiční životní pojištění. Opět 37 respondentů, jež mají investiční životní pojištění, jsou považováni za 100 % pro daný okruh otázek.

Otázka 2 – Vaše pohlaví?

Životní pojištění si zřídilo 76% dotazovaných žen a 24% mužů a n = 37.

Obr.17 – Pohlaví respondentů s životním pojištěním
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 3 – Váš věk:

Nejčastěji se věk respondentů pohybuje o kolo 20 až 29 let, což je 78 % dotazovaných s investičním životním pojištěním (n = 37).

Věk	Počet respondentů	Procento respondentů
20 – 29 let	29	78 %
30 – 39 let	4	11 %
40 – 49 let	4	11 %

Obr.18 – Věk respondentů s životním pojištěním
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 4 – Váš zdroj příjmů:

45 % dotazovaných (n = 37) mají zaměstnání na částečný úvazek, 30 % jsou zaměstnání na plný úvazek. 8 % podniká a 11 % využívá kapesné k zaplacení životního pojištění a 6 % si životní pojištění platí pomocí brigád.

Otázka 5 – Právě jsem:

Možnosti odpovědí byly následující: zaměstnaný, nezaměstnaný, OSVČ, student, rentiér, nechci odpovědět či uveďte jiné (n = 37).

Počet respondentů	Současná situace	Procento respondentů
3	OSVČ	8 %
25	student/ka	67 %
8	zaměstnaný/á	22 %
1	nezaměstnaný/á	3 %

Obr.19 – Současná situace respondentů s životním pojištěním
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 6 – Váš měsíční čistý příjem na jednoho člena domácnosti se pohybuje cca kolem:

Čistý měsíční příjem na člena domácnosti (n = 37) se ze 41 % skládá z 15000 – 29999 Kč, z 24 % jen z 3000 – 7999 Kč, z 16 % 8000 – 14999 Kč. Pouze 3 % lidí má čistý měsíční příjem na jednoho člena domácnosti 30000 – 59999 Kč. 16 % neodpovědělo vůbec.

Otázka 7 – Plánujete si PP založit?

Respondenti (n = 37) odpověděli ze 70 % kladně a 30 % záporně.

Obr.20 – Respondenti plánující si založit PP
Zdroj - vlastní zpracování

S penzijní reformou si mnoho lidí plánuje zřídit i penzijní připojištění, proto jsem se i ve svém dotazníku ptala, zda i ti, kteří se již zajišťují na důchod, si PP plánují zřídit. Jak se ukázalo, převážná většina si plánuje PP zřídit (hned 70 %).

Otázka 8 – Investujete své peněžní prostředky raději do:

Respondenti (n = 37), kteří mají již investiční životní pojištění, investují své peněžní prostředky kromě PP také do stavebního spoření, termínovaných vkladů a právě do zmiňovaného investičního životního pojištění.

Počet respondentů	Finanční produkt	Procento respondentů
18	investičního životního pojištění	49 %
3	investičních fondů	8 %
2	neinvestují	5 %
2	otevřených podílových fondů	6 %
24	stavebního spoření	65 %
1	termínovaných vkladů	3 %

Obr.21 – Respondenti investují raději do
Zdroj - vlastní zpracování

Někteří respondenti vlastní i více finančních produktů, z tohoto důvodu čísla dohromady nedávají 100 % nýbrž více.

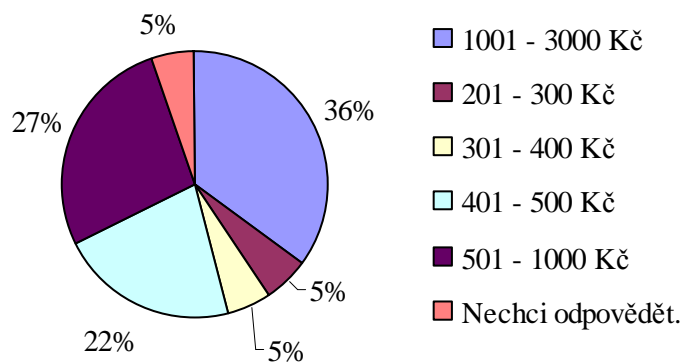
Otázka 9 – Od kolik let jste ochoten/á si založit finanční zajištění penze, popřípadě od kolika let si jej platíte?

Investiční životní pojištění si lidé platí (n = 37) v průměru od 29 let, medián je 26 let a modus je 25 let. Četnost modu jsem spočítala na 12, nejnižší věk je 20 let a nejvyšší 45.

Lidé, kteří již investiční životní pojištění mají, si plánují PP začít platit v průměru od 36 let.

Otázka 10 – Kolik Kč měsíčně jste ochoten/á investovat do finančního zajištění penze?

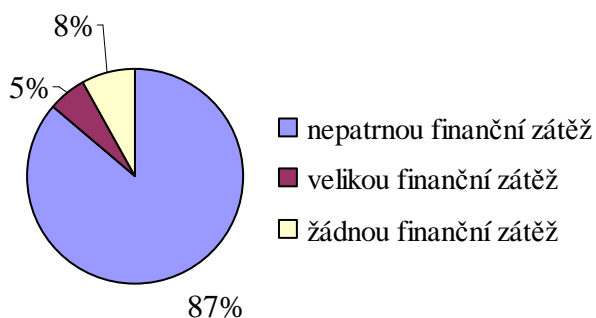
Měsíčně si občané s investičním životním pojištěním (n = 37) spoří více než ti, kteří mají penzijní připojištění. Nejčastěji se zde vyskytuje hodnota od 1001 – 3000 Kč, v závěsu je 501 – 1000 Kč a poté 401 – 500 Kč. Naopak u penzijního připojištění si lidé nejčastěji spoří jen do 200 Kč.

Obr.22 – Respondenti investují měsíčně do finančních produktů
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 11 – Finanční zajištění na penzi pro mě představuje:

Zde respondenti (n = 37) měli tři možnosti: buď žádnou, nepatrnou či velkou finanční zátěž.

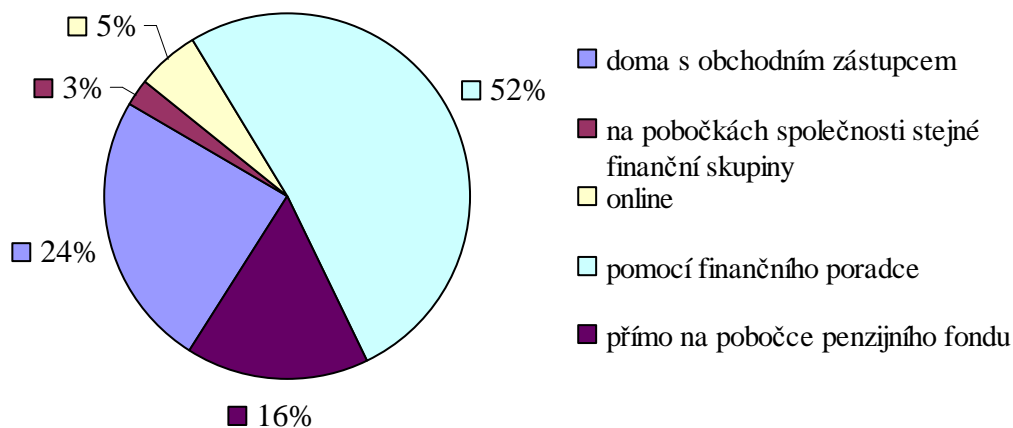

Obr.23 – Finanční zátěž
Zdroj - vlastní zpracování

Ačkoliv spoří respondenti s investičním životním pojištěním měsíčně více než v předešlém případě, pro 87 % z nich představuje tato investice jen nepatrnou finanční zátěž. Pro 8 % z nich nepředstavuje životní pojištění žádnou finanční zátěž a jen pro 5 % velkou finanční zátěž.

Otázka 12 – Jaký způsob uzavření smlouvy o PP preferujete?

52 % respondentů (n = 37) si investiční životní pojištění zřídilo za pomoci finančního poradce. 24 % si jej zřídilo doma s obchodním zástupcem a 16 % přímo na pobočce, pouze 5 % on-line.

Obr.24 – Způsob sjednání smlouvy o PP
Zdroj - vlastní zpracování

4.2.3 Jinak investující respondenti

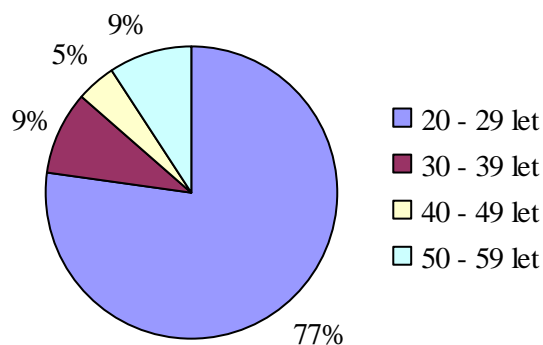
11 % respondentů z 200 dotázaných investuje jinak své peněžní prostředky. Opět 22 respondentů, jež jinak investují své finanční prostředky, jsou považováni za 100 % pro daný okruh otázek.

Otázka 2 – Vaše pohlaví?

I v tomto případě (n = 22) je více žen než mužů, žen je 51 % a mužů 49 %, situace je zde nejvyrovnanější.

Otázka 3 – Váš věk:

Ve vztahu k věku (n = 22), opět se zde objevují hlavně mladí lidé kolem 20 – 29 let.

Obr.25 – Věk respondentů jinak investujících
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 4 – Váš zdroj příjmů:

Počet respondentů	Zdroj příjmů je:	Procento respondentů
1	kapesné	5 %
2	podnikání	9 %
2	zaměstnání na částečný úvazek	9 %
8	zaměstnání na plný úvazek	36 %
9	Nechci odpovědět.	41 %

Obr.26 – Zdroj příjmu respondentů jinak investujících
Zdroj - vlastní zpracování

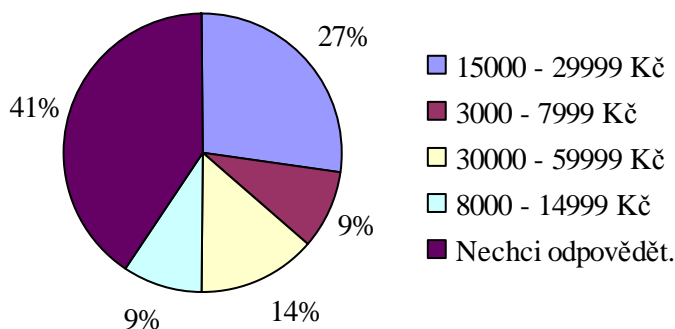
Většina respondentů ($n = 22$), tedy 41 %, nechtělo na danou otázku odpovědět. 36 % respondentů je zaměstnaných na plný úvazek. Z odpovědí je patrné, že studenti, kteří mají jen kapesné, do podobných finančních instrumentů neinvestují.

Otázka 5 – Právě jsem:

I v tomto ($n = 22$) případě 36 % respondentů (tedy skoro většina) nechtělo odpovědět, dalších 36 % dotázaných jsou zaměstnaní, 18 % jsou studenti a 9 % jsou OSVČ.

Otázka 6 – Váš měsíční čistý příjem na jednoho člena domácnosti se pohybuje cca kolem:

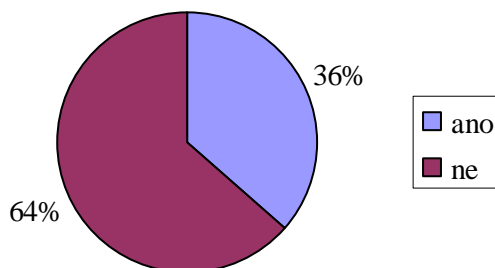
Jejich čistý měsíční příjem na člena domácnosti ($n = 22$) se pohybuje z 27 % kolem 15000 – 29999 Kč, z 14 % kolem 30000 – 59999 Kč, z 9 % zhruba 8000 – 14999 Kč a z dalších 9 % 3000 – 7999 Kč. Opět nejvíce odpovědí (41 %) – „nechci odpovědět“.

Obr.27 – Čistý příjem respondentů jinak investujících
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 7 – Plánujete si PP založit?

64 % dotázaných (n = 22) odpovědělo, že si již neplánují zřídit i penzijní připojištění, a 36 % odpovědělo, že ano.

Obr.28 – Respondenti (investující jinak) plánující si založit PP
Zdroj - vlastní zpracování

S penzijní reformou si mnoho lidí plánuje zřídit i penzijní připojištění, ačkoliv PP není zrovna nejvýhodnější. Mnozí zaměstnavatelé na PP přispívá svým zaměstnancům a stát také na penzijní připojištění přispívá atd.

Otázka 8 – Investujete své peněžní prostředky raději do:

Počet respondentů	Raději investují své peněžní prostředky do:	Procento respondentů
1	terminovaný vklad	5 %
1	investičního životního pojištění	5 %
2	investičních fondů	9 %
1	nemovitosti	4 %
2	otevřených podílových fondů	9 %
15	stavebního spoření	68 %
8	terminovaných vkladů	36 %

Obr.29 – Respondenti investují do
Zdroj - vlastní zpracování

Někteří respondenti (n = 22) vlastní i více finančních produktů, z tohoto důvodu čísla dohromady nedávají 100 % nýbrž více.

Nejčastější odpověď je stavební spoření a termínované vklady, hned za tím následuje stavební spoření samotné. Respondenti dále raději investují do otevřených podílových fondů a investičních fondů.

Otázka 9 – Od kolik let jste ochoten/á si založit finanční zajištění penze, popřípadě od kolika let si jej platíte?

V průměru od 30 let respondenti (n = 22) se zabezpečují na budoucnost prostřednictvím jiných finančních produktů. Medián je 30 let a modus je také 30 let. Četnost modu jsem spočítala na 10. Minimální věk je 19 a maximální je 40.

Otázka 10 – Kolik Kč měsíčně jste ochoten/á investovat do finančního zajištění penze?

Neméně důležitá otázka spočívala i v částce, jež jsou občané (n = 22) ochotni se každý měsíc zabezpečit na penzi. Bohužel zde jsem dostala 40 % odpovědí – nechci odpovédět. Nemohu tedy potvrdit ani vyvrátit, zda si spoří více nebo méně než respondenti, kteří vlastní penzijní připojištění či investiční životní pojištění.

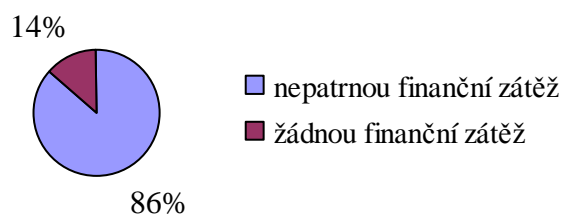
Počet respondentů	Respondenti jsou ochotni zajistit se na penzi každý měsíc touto částkou:	Procento respondentů
5	401 - 500 Kč	23 %
4	501 - 1000 Kč	18 %
3	1001 - 3000 Kč	14 %
1	více než je uvedeno	5 %
9	Nechci odpovédět.	40 %

Obr.30 – Respondenti investují měsíčně do finančních produktů

Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 11 – Finanční zajištění na penzi pro mě představuje:

Zde respondenti (n = 22) měli tři možnosti: buď žádnou, nepatrnou či velkou finanční zátěž.

Obr.31 –Finanční zátěž
Zdroj - vlastní zpracování

Pro 86 % z jinak investujících respondentů daná investice představuje jen nepatrnou finanční zátěž a pro zbylých 14 % dokonce žádnou finanční zátěž.

Otázka 12 – Jaký způsob uzavření smlouvy o PP preferujete?

Zjišťovala jsem i jakým způsobem si respondenti (n = 22) v tomhle případě zřizují své finanční produkty, abych to mohla porovnat právě i s penzijním připojištěním a investičním životním pojištěním. Způsob uzavření smlouvy o finančním produktu, jež respondenti investující jinak upřednostňují, je zhruba následující:

Počet respondentů	Respondenti preferují uzavření smlouvy o finančním produktu (případně PP):	Procento respondentů
10	doma s obchodním zástupcem	45 %
6	pomocí finančního poradce	27 %
3	přímo na pobočce penzijního fondu	14 %
2	na pobočkách společnosti stejné finanční skupiny	9 %
1	on-line	5 %

Obr.32 – Jaké sjednání smlouvy respondenti upřednostňují
Zdroj - vlastní zpracování

Doma s obchodním zástupcem nejčastěji uzavírají smlouvy o finančním produktu jinak investující respondenti a respondenti s penzijním připojištěním, v závěsu je v obou případech finanční poradce a uzavření smlouvy přímo na pobočce. Jen u životního pojištění se na prvním místě objevuje finanční poradce, za ním následuje obchodní zástupce a poté přímo na pobočce.

4.2.4 Penzijní připojištění a jinak investující své peněžní prostředky

Daná odpověď je zastoupená jen 1 % z celkových odpovědí a odpověděli tak pouze 2 respondenti.

Jedná se o dvě ženy ve věku 20 – 29 let.

Neplánují si založit penzijní připojištění.

Obě mají jak penzijní připojištění, tak i investiční životní pojištění a investiční fond.

Jedna se zabezpečuje na budoucnost od 23 let a druhá od 28 let.

Měsíčně jsou obě ochotné investovat 1001 – 3000 Kč.

Pro obě představuje zajištění na budoucnost jen nepatrnou finanční zátěž.

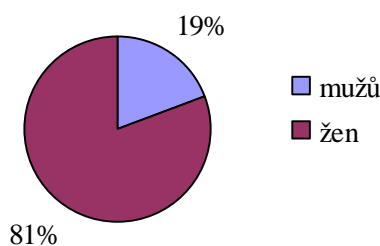
Každá uzavřela smlouvy s finančním poradcem.

Jsou zaměstnané na plný úvazek a čistý měsíční příjem na člena domácnosti se pohybuje v rozmezích od 15000 – 29999 Kč.

4.2.5 Nezabezpečující se na důchod

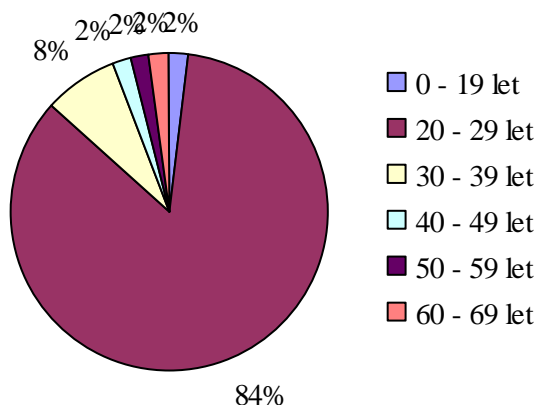
26 % všech z 200 dotázaných se nijak na důchod nezabezpečuje. Opět 52 respondentů, jež nijak neinvestují své finanční prostředky, jsou považováni za 100 % pro daný okruh otázek.

Otázka 2 – Vaše pohlaví? (n = 52)

Obr.33 – Pohlaví respondentů neinvestujících na důchod
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 3 – Váš věk:

Obr.34 – Věk respondentů neinvestujících na důchod
Zdroj - vlastní zpracování

O zde je naprosto patrné z grafu, že se nezabezpečují ($n = 52$) hlavně respondenti ve věku 20 až 29 let, což jsou studenti (respektive hlavně studentky).

Otázka 4 – Váš zdroj příjmů:

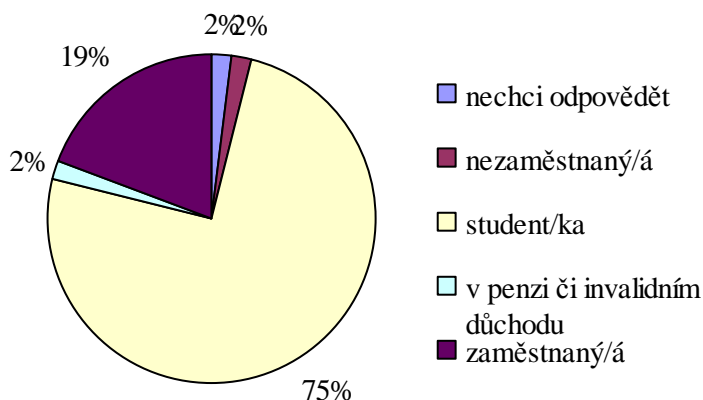
Počet respondentů	Zdroj příjmů	Procento respondentů
26	kapesné	50 %
9	zaměstnání na plný úvazek	17 %
8	zaměstnání na částečný úvazek	15 %
12	brigáda	23 %
4	Nechci odpovědět.	8 %
1	invalidní důchod	2 %

Obr.35 – Zdroj příjmů respondentů neinvestujících na důchod
Zdroj - vlastní zpracování

Mezi respondenty ($n = 52$), kteří si neplatí žádný finanční produkt pro zajištění na důchod, patří především studenti (i ti, jež chodí na brigády), kteří jsou odkázáni jen na své kapesné. Dále sem lze zařadit i respondenty, kteří jsou zaměstnaní jen na částečný úvazek či pobírající invalidní důchod. Zaměstnaní na plný úvazek v daném případě mají mzdu jen do 15000 Kč měsíčně. Zde součet nedá 100 %, neboť někteří studenti dostávají kapesné a k tomu ještě chodí na brigády.

Otázka 5 – Právě jsem:

75% respondentů (n = 52) nezabezpečujících se na důchodový věk jsou studenti. Což lze vnímat velice pozitivně, protože to může znamenat (jen na základě mého dotazníkového šetření), že většina spotřebitelů s alespoň průměrným příjmem, se zabezpečuje na důchod.

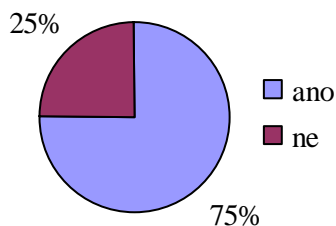
Obr.36 –Současná situace respondentů neinvestujících na důchod
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 6 – Váš měsíční čistý příjem na jednoho člena domácnosti se pohybuje cca kolem: (n = 52)

Počet respondentů	Čistý měsíční příjem na člena domácnosti	Procento respondentů
15	15000 - 29999 Kč	29 %
14	Nechci odpovědět.	27 %
11	8000 - 14999 Kč	21 %
5	do 2999 Kč	10 %
4	3000 - 7999 Kč	7 %
3	30000 - 59999 Kč	6 %

Obr.37 – Čistý měsíční příjem respondentů neinvestujících na důchod
Zdroj - vlastní zpracování

Otázka 7 – Plánujete si PP založit?

Obr.38 – Respondenti (nezabezpečující se na důchod) plánující si založit PP
Zdroj - vlastní zpracování

Stejně jako v předešlých případech jsem se i zde zeptala, zda si respondenti (n = 52) plánují zřídit PP a opět jsem se dočkala převážně kladných odpovědí.

Otázka 8 – Investujete své peněžní prostředky raději do:

Zeptala jsem se, kam by nejrady (n = 52) dotazovaní své finanční prostředky investovali a 48 % odpovědělo, že kromě penzijního připojištění by investovali i do stavebního spoření, 27 % by již nikam dál neinvestovali, 17 % by využili i investiční fondy a 8 % by vložili své peněžní prostředky do termínovaných vkladů.

Otázka 9 – Od kolik let jste ochoten/á si založit finanční zajištění penze, popřípadě od kolika let si jej platíte?

Zajímala jsem se i o věk, od kdy by byli dotazovaní (n = 52) ochotni se začít zabezpečovat na důchod. V průměru se jedná asi od 30 let. Medián je stejně jako modus 30 let. Minimální věk byl 25 let a maximální 40 let.

Otázka 10 – Kolik Kč měsíčně jste ochoten/á investovat do finančního zajištění penze?

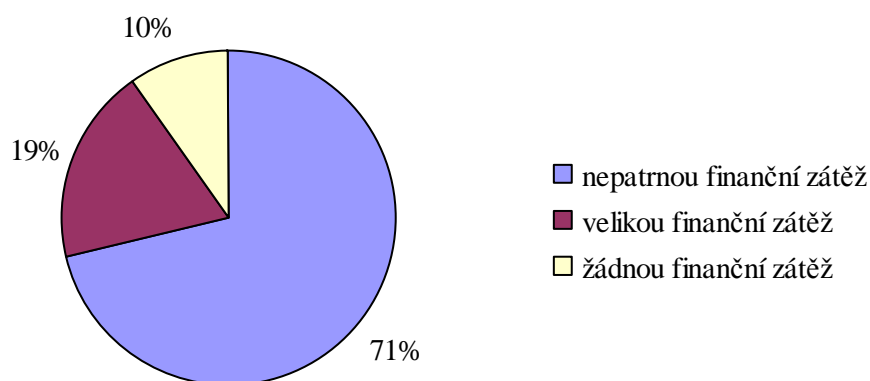
Počet respondentů	Měsíční platba	Procento respondentů
32	401 - 500 Kč	62 %
13	501 - 1000 Kč	25 %
4	Nechci odpovědět.	8 %
2	1001 - 3000 Kč	4 %
1	do 200 Kč	1 %

Obr.39 – Měsíční platba neinvestujících respondentů
Zdroj - vlastní zpracování

Kolik jsou ochotni respondenti (n = 52) měsíčně spořit? 62 % respondentů by rádo měsíčně investovalo kolem 401 – 500 Kč, 25 % by investovalo 501 – 1000 Kč měsíčně, 8 % nechtělo odpovědět, 4 % by rádi vložili 1001 – 3000 Kč měsíčně a jen 2 % jsou ochotni investovat pouze do 200 Kč měsíčně.

Otázka 11 – Finanční zajištění na penzi pro mě představuje:

I v tomto případě spoření si na důchod nepředstavuje pro respondenty (n = 52) žádnou ohromnou finanční zátěž.

Obr.40 – Finanční zátěž
Zdroj - vlastní zpracování

Podobná odpověď byla zaznamenána ve všech případech, ať už jde o penzijní připojištění nebo jinak investující, popřípadě investiční životní pojištění a respondenty s více finančními produkty.

Otázka 12 – Jaký způsob uzavření smlouvy o PP preferujete?

Počet respondentů	Způsob sjednání smlouvy o finančním produktu	Procento respondentů
3	doma s obchodním zástupcem	6 %
3	na pobočkách společnosti stejné finanční skupiny	5 %
1	nevím	2 %
4	on-line	8 %
1	pomocí České pošty	2 %
19	pomocí finančního poradce	37 %
21	přímo na pobočce penzijního fondu	40 %

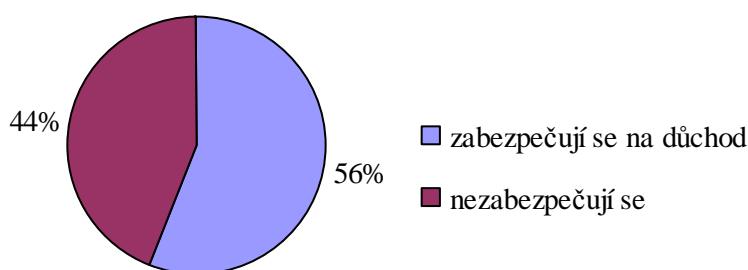
Obr.41 – Způsob sjednání smlouvy
Zdroj - vlastní zpracování

Zde vidíme, jaký způsob uzavření smlouvy o finančním produktu respondenti (n = 52), jež se zatím nijak na důchod nezabezpečují, upřednostňují. Je zde podstatný rozdíl oproti respondentům s penzijním připojištěním, investičním životním pojištěním a jinak investujícím. Ve všech případech byli na prvních pozicích obchodní zástupci a finanční poradci. Zde je na prvním místě odpověď přímo na pobočce penzijního fondu a až na čtvrtém místě je obchodní zástupce.

4.2.6 Studentky

Můj vzorek se nejčastěji skládal ze studentek ve věku od 20 do 29 let, proto jsem se rozhodla, popsat i jednotlivé odpovědi u studentek.

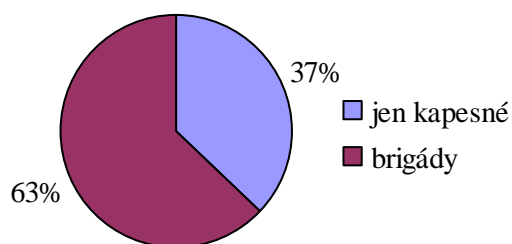
56 % studentek ve věku 20 – 29 let si spoří na důchod a 44 % se nijak nezabezpečuje.

Obr.42 – Zajištění na důchod
Zdroj - vlastní zpracování

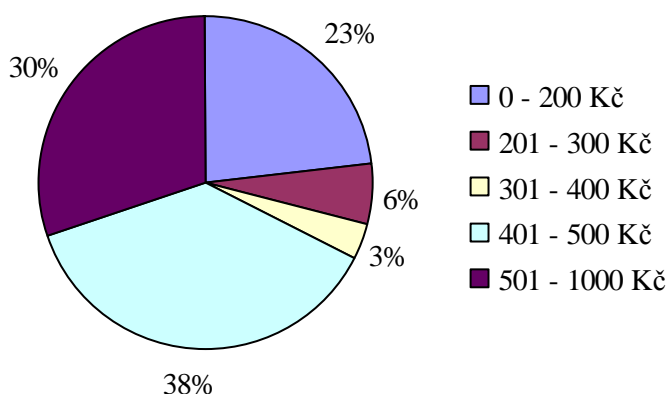
Studentky, které se nezabezpečují, se plánují na důchod zabezpečovat. 83 % studentek se plánují založit penzijní připojištění, zbytek (17 %) raději investuje své peněžní prostředky jinak a to především do stavebního spoření a investičních fondů. Zajišťovat se chtějí začít v průměru od 26 let.

Mnohé studentky nechodí jen do školy, nýbrž stíhají chodit i do práce a přivydělávat si. Hlavně z tohoto důvodu si mohou dovolit se i zajišťovat na důchod. Jak ale z čísel vyplývá, tak ne všechny (které si přivydělávají) své peněžní prostředky dávají do finančních instrumentů.

Obr.43 – Zdroj příjmů
Zdroj - vlastní zpracování

Studentky si plánují platit nebo si již platí následující částky:

Obr.44 – Měsíční částka na důchod
Zdroj - vlastní zpracování

Pro 86 % studentek daná investice představuje jen nepatrnou finanční zátěž a pro zbylých 14 % dokonce žádnou finanční zátěž.

4.3 Hypotézy

Již na počátku bakalářské práce byly stanoveny tři základní hypotézy a tj.:

- Mladé domácnosti (do 40 let) se zabezpečují na důchod méně než starší domácnosti.
- Zajišťování se na důchod je pro domácnosti velkou finanční zátěží.
- Domácnosti spoří nejčastěji (na důchod) jen do 500 Kč měsíčně.

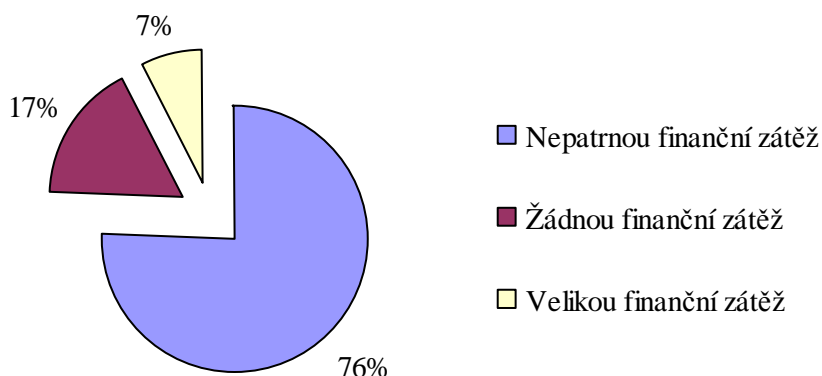
Hypotéza - Mladé domácnosti (do 40 let) se zabezpečují na důchod méně než starší domácnosti.

Rozdělila jsem respondenty na dvě věkové skupiny – pod 40 let a nad 40 let. Z 200 respondentů je 160 respondentů ve věku pod 40 let a 40 respondentů nad 40 let. Z toho dotazovaní ve věku pod 40 let se ze 70 % zajišťují a 30 % ne, u dotazovaných ve věku nad 40 let si 92,5 % spoří na důchod a jen 7,5 % nikoliv. Z těchto údajů vyplývá, že domácnosti ve věku nad 40 let si spoří na důchod častěji než mladší. Výsledek je ale opět zkreslen velkým množstvím studentek.

Těmito údaji mohu potvrdit svou první hypotézu.

Hypotéza - Zajišťování se na důchod je pro domácnosti velkou finanční zátěží.

Pro respondenty (n = 200) představuje spoření na důchod ze 76 % nepatrnou finanční zátěž, ze 17 % žádnou finanční zátěž a jen ze 7 % velkou finanční zátěž.

Obr.45 – Finanční zátěž
Zdroj - vlastní zpracování

Myslela jsem si, že pro domácnosti bude spoření si na důchod velkou finanční zátěží (hlavně díky hospodářské krizi), ale zmýlila jsem se v úsudku. Jen pro 7 % dotazovaných je zajišťování se na důchod problematické. Ovšem otázkou je, zda si tyto občany spoří dostatečnou částku na důchod a zda si dotazovaní skutečně uvědomují penzijní reformu.

Díky těmto údajům musím vyvrátit druhou hypotézu.

Hypotéza - Domácnosti spoří nejčastěji (na důchod) jen do 500 Kč měsíčně.

Již z předchozích tabulek u jednotlivých finančních instrumentů jsem si mohli všimnout, že mnozí investují do budoucnosti poměrně slušnou částku každý měsíc.

73 lidí u penzijního připojištění platí pod 500 Kč měsíčně, u životního pojištění se jedná o 12 lidí, u jinak investuje 5 lidí. Dohromady tedy 90 lidí ze 148 si spoří měsíčně méně než 500 Kč, 11 lidí neodpovědělo a 47 lidí si spoří více jak 500 Kč měsíčně. Procentně vyjádřeno: 61 % respondentů si spoří do 500 Kč měsíčně, 32 % více a 7 % neodpovědělo.

Na základě těchto výsledků mohu potvrdit svou třetí hypotézu.

Předpokládám, že se zaměstnáním si plánují začít spořit i studenti (alespoň, tak to 80 % uvedlo). 74 % kladných odpovědí na otázku, zda se dotazovaní zabezpečují na důchod, mě mile překvapila. Tito občané si zjevně uvědomují, že na důchod je velice nutné se nějakým způsobem připojistit. Bohužel částka, kterou vkládají do zajištění se na důchod, je příliš nízká. Ideální hodnota se pohybuje cca kolem 1 500 – 2000 Kč.

4.4 Doporučení

4.4.1 Modelový případ 1

Studentka studuje vysokou školu v Praze, bydlí na kolejích a je jí 22 let. Za koleje platí měsíčně 3 000 Kč, strava jí vychází cca na 2 500 Kč. Dále si musí jednou za tři měsíce koupit kartičku na městskou dopravu, která jí vychází na 700 Kč za tři měsíce. Další měsíční výdaje a příjmy jsou: do Prahy jezdí vlakem a vrací se každý víkend domů, za cestu dá 650 Kč. Celkové výdaje má tedy v hodnotě 6 850 Kč. Na brigádě si vydělá v průměru 3 000 Kč. Rodiče jí dávají 5 000 Kč, hradí jí tedy cesty a pobyt. K dobru má tedy zhruba 1 150 Kč, které dále ještě utratí. V průměru jí tedy každý měsíc zbývá asi 300 Kč, které je ochotna nějak účelně investovat.

Rozhodla se, že si bude již od této doby investovat na důchodový věk (od 22 let). Ovšem o tyto peníze nechce přijít a proto by raději zvolila nějaký finanční instrument,

kde je riziko ztráty a znehodnocení peněz minimální. Ráda by ovšem měla z uložené částky i nějaké výnosy, ovšem nezáleží jí na tom, v jaké výši. Dále by upřednostňovala likvidní finanční. Ráda by měla i možnost do budoucna navýšit měsíční výši plateb, protože předpokládá, že po škole bude pracovat a vydělávat si mnohem více.

Doporučení finančního instrumentu:

Hrozí zde nepravidelnost splátek, studentka je spíše konzervativní, proto jsou následující dvě možnosti pro ni ideální.

První možností je spořicí účet. Např. ING, který je v současné době nejstálejší a úroková sazba je 2,25 % p.a. a klesat by dále neměla. Peníze jsou zde likvidní, je zde i osvobození od daní a řízení včetně vedení účtu je zdarma.

Druhá možnost je fond peněžního trhu. Investiční horizont je jeden až tři roky. Např. ČP Invest měl za poslední 4 měsíce úrok v průměru 4 % p.a. Daný fond je i velice bezpečný, ale nedosahuje takové likvidity jako spořicí účet.

Po ukončení studia a nástupu do zaměstnání by studentka měla vyhledat finančního poradce a dále se s ním o všem poradit.

4.4.2 Modelový případ 2

Rodina Nováková se skládá ze čtyř členů domácnosti a to: otec, matka, syn a dcera. Otec je realitní makléř, jeho čistý měsíční příjem je 40 000 Kč. Jeho manželka je zaměstnaná jako hlavní účetní v jedné velké akciové společnosti a její čistý měsíční příjem je 25 000 Kč. Měsíční nájem mají ve výši 15 000 Kč včetně energií. Manžel využívá osobní automobil, za které vydá měsíčně cca 4 000 Kč včetně povinného ručení a za leasing 4 000 Kč. Manželé mají sjednané nejrůznější pojistky (jako je pojištění domácnosti, úrazové, havarijní, proti krádeži aj.) a vydají za ně v průměru asi 4 000 Kč. Za jídlo vynaloží v průměru 15 000 Kč. Jiné výdaje jsou 3 000 Kč.

Mají dvě děti. Syn rodině přispívá na bydlení a stravné 3 000 Kč. Dcera ještě je školou povinná. Na školní pomůcky, výlety a její zájmy dají rodiče v průměru každý měsíc asi 3 000 Kč.

Jejich celkový příjem je tedy po zdanění atd. 65 000 Kč, celkové výdaje jsou 45 000 Kč. Každý měsíc tedy našetří 20 000 Kč a dávají si bokem ještě 4 000 Kč na luxusní dovolenou v létě, navíc si ukládají něco i na stavební spoření a na stavební spoření pro jejich děti, rovněž v průměru měsíčně asi 6 000 Kč. Stále jim zbývá ještě 10 000 Kč, které by chtěli investovat do důchodu pro oba.

Rádi by dosáhli investováním co nejvyšších možných výnosů, rizika se tolik nebojí. Díky penězům na dovolenou a stavebnímu spoření, do kterého již nějakou dobu investují, nepotřebují, aby jejich peníze (které chtějí investovat do důchodu) byly likvidní. Manželovi do důchodu zbývá ještě 15 let a manželce ještě 18 let.

Doporučení pro ně:

Vzhledem k příjmům jednotlivých manželů bude 10 000 Kč rozděleno pro manžela 7 000 Kč a pro manželku 3 000 Kč.

Rada pro manžela: Penzijní připojištění nejlépe Allianz, které je úročeno 3 % p.a., a to ve výši 1 500 Kč (maximální daňový odpočet). Celkově vloží 270 000 Kč a výnosy z příspěvků účastníka jsou 70 196 Kč (spočítáno pomocí střadatele), celkové příspěvky státu jsou 27 000 Kč a výnosy ze státních příspěvků činí 7 020 Kč (opět dle střadatele). Celkem tedy pomocí penzijního připojištění naspoří 374 216 Kč.

Dále by měl investovat do zajištěných fondů (TARGET), kde se uzamyká zisk a vždy se nám vrátí vydané peníze. Do zajištěných fondů by měl manžel vložit 3 500 Kč (úrok je zde v průměru 5,5 % p.a. a k tomu je zde i garance). Pomocí střadatel vychází, že si naspoří tímto finančním instrumentem 975 610 Kč.

Pak by měl investovat ještě do podílových fondů jako je CONSEQ (7,5 % p.a.) a to zbylé 2 000 Kč. Střadatelem vychází za 15 let 662 175 Kč.

Celkově vychází, že vloží do zajištění budoucnosti 1 260 000 Kč a naspoří si celkem 2 012 000 Kč za 15 let. Do tří finančních instrumentů investuje z důvodu diverzifikace rizika.

Rada pro manželku: také by si měla zřídit penzijní připojištění, ale u jiné instituce, např. Komerční banky. Měla by si PP vkládat 500 Kč měsíčně (skrz státní podporu). Úrok je v průměru 2 % p.a. 108 000 Kč vloží a po 18 letech zde naspoří celkem

177 085 Kč (státní příspěvek činil 32 400 Kč a výnosy ze státních příspěvků činí 8 466 Kč, výnosy z příspěvků účastníka jsou 28 219 Kč.).

Dále by měla investovat do investičního životního pojištění např. od Generali na 28 let (tedy do 70 let s odkupem) a to částkou 1 000 Kč pro maximální daňové odpočty. Je zde 7 % zhodnocení p.a. Opět pomocí střadatele vychází celkem 430 721 Kč.

Výhodné pro ni by byly pravidelné investice, ale jiné než má manžel, např. PIONEER. (úrok cca 5 % p.a.), celkem zde naspoří 523 500 Kč (opět za pomoci střadatele).

Její investice do zajištění by činila 648 000 Kč a na konci investování by měla 1 131 306 Kč.

Oba ale nenaspoří takovou částku, která by byla adekvátní k jejich současnému platu. Aby takovou částku naspořili, museli by oba začít spořit o takových deset let dříve. Nebo by museli měsíčně investovat zhruba o třetinu vyšší částku.

4.4.3 Obecná doporučení

Na začátek je dobré stanovit si svůj finanční cíl. Prvním krokem k jeho určení je sestavení rozvahy. Na straně pasiv budou všechny budoucí závazky. Pokud si tedy sestavujeme penzijní plán, musíme vzít v úvahu věk odchodu do důchodu, výši důchodu, pravděpodobný počet let, které v důchodu strávíme a případné další výdaje. Finanční cíl musí také vycházet z požadavků na výnosy a z tolerance investora vůči riziku. Dále je důležitý výběr investiční strategie, její naplnění a uskutečnění. Investiční strategie může být krátkodobá, konzervativní, vyvážená, agresivní atd. Je třeba dbát i riziko inflace a s ní související ztráta reálné hodnoty peněz.

Každý člověk je jiný a to se samozřejmě týká i finanční gramotnosti. Pro každého jedince představuje způsob uložení peněžních prostředků zcela odlišnou situaci.

Někteří dají přednost např. bezstarostnému uložení peněz a dále se již o nic nestarat. Nezajímají se o to, zda mají dobrý a výnosný úrok. Stává se, že i třeba jejich uložené peníze ztrácejí reálnou hodnotu.

Pro jiné spotřebitele může uložení peněz znamenat veliký rozhodovací problém, který se skládá z otázek: kdy, kam, jak mnoho a za jakých podmínek investovat. Tito lidé si

propočítávají výnosnost svých investic a jsou ochotni třeba i podstoupit podstatné riziko. Často platí, že čím vyšší riziko podstupujeme, tím vyšší máme i výnos. Zůstává zde otázka, do jaké míry jsme ochotni akceptovat dané riziko. Každý si musí rozhodnout sám, jak investuje.

Dále je zde i podstatná otázka likvidity. Pro každého jedince je likvidita jinak důležitá, někteří chtějí mít své peníze kdykoliv k dispozici, jiní jsou ochotni se jich třeba i na deset let vzdát. Opět je to tedy individuální záležitost.

Dle Kohouta (2008) se chování výnosů různých typů investic liší. Výnosy mnohých cenných papírů (zejména akcií, obligací a nástrojů peněžního trhu) se skládají ze dvou složek. Jednou z nich je dlouhodobý trend a druhou složku představují krátkodobé výkyvy. Obě složky jsou pro každý typ investice v rovnováze. Dlouhodobé výnosy akcií jsou v průměru vyšší než výnosy obligací nebo bankovních vkladů. Cenou za vyšší dlouhodobé výnosy akcií jsou vyšší výkyvy jejich cen v krátkodobém horizontu. Záleží tedy opět jen na investorovi, pro jaký typ investice se rozhodne a do jaké míry rizika je ochoten jít. Vyžadujeme-li vysoké výnosy, musíme podstoupit vysoké riziko a podstoupíme-li vysoké riziko, nemáme žádnou záruku, že dosáhneme vysokých výnosů. V případě akcií je riziko cenou ze nadprůměrné výnosy, avšak existují i třídy investic, kde vysoké riziko neodpovídá průměrným výnosům. Typickým případem rizikových investic s malým výnosem jsou např. komodity a cizí měny.

Nástroje peněžního trhu jsou pevně úročené investice s nízkým rizikem, nejpobulárnější jsou termínové vklady. Roli termínových vkladů již z velké části převzaly fondy peněžního trhu. Mezi nástroje peněžního trhu patří i směnky, obligace s krátkou dobou splatností a jiné kontrakty.

Dále můžeme investovat třeba i do obligací (dluhopisů). Pro běžného českého investora je investování do obligací možné výlučně prostřednictvím dluhopisových podílových fondů (obligace se obchodují v blocích velikosti deseti miliónů Kč), ze soukromých osob si podobné obchody mohou dovolit jen velice bohatí lidé.

Pro běžného investora není technicky obtížné investovat do českých ani zahraničních akcií. Ovšem hrozí zde vysoké riziko ztráty.

Dále je možno investovat i do nemovitostí, penzijního připojištění, životního pojištění, stavebního spoření aj.

Především bych ráda doporučila každému spotřebiteli se poradit s vhodným finančním poradcem. Finanční poradce má potřebná vzdělání a orientuje se v dané problematice. Je schopný přesně propočítat, co by se jednotlivému klientovi nejvíce z finančních produktů hodilo v návaznosti k jeho požadavkům. Finanční poradce může jednotlivému klientovi velice pomoci ušetřit na různých pojištění a současně doporučit velice výnosné finanční produkty, o kterých klient nemusí mít do té doby ani ponětí.

5. Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo popsat a zhodnotit postoje a spotřební chování domácností ve vztahu k připravované penzijní reformě v ČR a doporučit pro domácnosti vhodné produkty pro zajištění se na důchod.

Pro svou bakalářskou práci jsem využila odbornou literaturu a údaje z internetu. Po prostudování potřebné literatury jsem provedla dotazníkové šetření online. Pro dotazníkové šetření jsem vytvořila pomocí Google docs strukturovaný dotazník.

Vlastní výzkum jsem zaměřila na postoje spotřební chování domácností ve vztahu k připravované penzijní reformě v České republice. Zajímala jsem se především, zda se respondenti zajišťují na důchod a jakým způsobem. Dále jsem si praktickou část rozdělila do dalších pěti sekcí, aby byly patrné rozdílnosti v odpovědích. Jednotlivé odpovědi jsem dále spočítala a upravila do grafů a tabulek.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že 74 % respondentů se zabezpečuje na důchodový věk a 26 % respondentů nikoliv. Nejčastěji je využíváno penzijní připojištění a to ze 43,5 %, další nejčastěji využívaný finanční instrument je investiční životní pojištění (18,5 %).

61 % respondentů si spoří do 500 Kč měsíčně, 32 % více a 7 % neodpovědělo. Pro respondenty (n = 200) představuje spoření na důchod ze 76 % nepatrnou finanční zátěž, ze 17 % žádnou finanční zátěž a jen ze 7 % velikou finanční zátěž.

Měsíčně si občané s investičním životním pojištěním (n = 37) spoří více než ti, kteří mají penzijní připojištění. Nejčastěji se zde vyskytuje hodnota od 1001 – 3000 Kč, v závěsu je 501 – 1000 Kč a poté 401 – 500 Kč. Naopak u penzijního připojištění si lidé nejčastěji spoří jen do 200 Kč.

Daná čísla představují nepříjemnou skutečnost, že lidé se na důchod zajišťují jen velice nízkou částkou a otázkou zůstává, zda jim takovéto spoření bude v důchodovém věku stačit. Ideálně naspořená částka je taková, která dosáhne měsíčně stejné výše jako je náš současný příjem.

Nejčastěji respondenti v mém dotazníkovém šetření využívají služeb obchodních zástupců jednotlivých finančních produktů, dále jsou velice často využíváni finanční poradci a zaměstnanci přímo na pobočce daného finančního instrumentu. Největší problém v zajištění na důchodový věk vidím především ve způsobu uzavření smlouvy o finančním produktu. Jen respondenti s investičním životním pojištěním z 48 % se rozhodovali na základě rady finančního poradce. Ti jež se rozhodovali na základě rady finančního poradce si i měsíčně spoří vyšší částky než ostatní.

Zajímala jsem se i o spokojenost svých respondentů se svým penzijním fondem a překvapivě 95 % respondentů jsou s ním spokojeni a jen 5 % uvažuje o změně penzijního fondu. Nejčastěji využívaným penzijním fondem je fond České pojišťovny a.s.

Nejčastější respondenti v mém dotazníkovém šetření byly studentky ve věku 20 – 29 let. 56 % studentek ve věku 20 – 29 let si spoří na důchod a 44 % se nijak nezabezpečuje. Studentky, které se nezabezpečují, se plánují na důchod zabezpečovat. 83 % studentek se plánují založit penzijní připojištění, zbytek (17 %) raději investuje své peněžní prostředky jinak a to především do stavebního spoření a investičních fondů. Zajišťovat se chtějí začít v průměru od 26 let.

Velice pozitivní fakt je, že se spotřebitelé začínají zabezpečovat na důchod již ve velice nízkém věku. V průměru se zabezpečují již od 34 let, což znamená, že si mohou dovolit spořit i nižší částku měsíčně.

Vypracovala jsem i dva modelové případy. V jednom jsou pouze doporučení a v druhém již konkrétní produkty a čísla, která udávají kolik si běžný spotřebitel může během patnácti a osmnácti let naspořit s vkladem 7 000 Kč a 3 000 Kč měsíčně.

6. Summary

The target of my bachelor work was to describe and to evaluate attitudes and consumer behavior of the households in relation to the upcoming pension reform in the Czech Republic and to recommend suitable products for the households to ensure themselves for the retirement.

I used professional literature and internet data for my bachelor work. After having read up the necessary literature I undertook an inquiry by means of a questionnaire. For the questionnaire investigation I created an structured questionnaire by the help of Google docs .

I focused personal research on the positions and consumer behaviour of the households in relation to the upcoming pension reform in the Czech Republic. I was interested especially if the respondents ensure themselves for the retirement and in which way. Further I divided the practical part into five further sections so that the responses differences apparent were. I counted the individual responses and made up to diagrams and tables.

From the questionnaire investigation results that 74 % of respondents ensure themselves for the retirement age and 26 % of respondents not. Most often used is additional pension insurance say 43,5 %, next most often used financial instrument is investment life insurance (18,5 %).

In my questionnaire investigation the respondents use most often the services of the sales agents of the individual financial products, further financial advisers and employees directly in the branch of given financial instrument are used very often.

Very positive fact is that the consumers start to ensure themselves for the retirement even in very early age. At average they ensure themselves already from 34 years old, which means that they can take the liberty to save also lower amount monthly.

Key words

Pension reform , additional pension insurance, retirement system in the Czech Republic, retirement system in the world, pensionable age, questionnaire investigation, hypotheses

to the pension reform, recommendations to the common consumers, insurance period, pension reform reasons consumer definition, consumer behavior, investor, state contribution.

7. Použitá literatura:

- BÁRTOVÁ, H., BÁRTA, V., KOUDELKA, J. *Spotřebitel (chování spotřebitele a výzkum trhu)*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1306-5
- BOUČKOVÁ, J. a kol. *Marketing*. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-577-1
- *Český důchodový systém* [online]. 2009 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/duchodovy-system/soucasny-stav-v-Ceske-republice/>>
- Dobešová, D. *Důchodový systém v ČR* [online]. 2006 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://is.muni.cz/do/1456/soubory/aktivity/obzor/6182612/7667845/04Dobesova.pdf> >
- *Důchodová reforma ve třech etapách* [online]. 2009 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/postup-duchodove-reformy/> >
- *Ekonomická skladba obyvatelstva a vývoj pracovních sil* [online]. 2009 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/tab/DF0044BF25> >
- FILIP, M. *Osobní a rodinné bohatství – jak se dobře zajistit*. Praha: C.H.Beck, 2006. ISBN: 80-7179-416-3
- *Jste dokonale racionální investor?* [online]. 2007 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.penze.cz/29450-jste-dokonale-racionalni-investor>>
- KOHOUT, P. *Investiční strategie pro třetí tisíciletí*. 5. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 80-247-0074-3
- KOUDELKA, J. *Spotřební chování a marketing*. Grada Publishing, 1997. ISBN:80-7169-372-3
- KOZEL, R. a KOL. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada Publishing, 2006. 80-247-0966

- *Marketingový výzkum v kostce* [online]. 2004 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < http://www.marketingovenoviny.cz/index.php3?Action=View&ARTICLE_ID=2363 >
- MSPV. *Důchodová reforma* [online]. 2007 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.mpsv.cz/files/clanky/4321/26062007.pdf> >
- *Podmínky získání pozůstalostních důchodů* [online]. 2009 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/pozustalostni-duchody/> >
- *Popis penzijního připojištění* [online]. 2009 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/penzijni-pripojisti/> >
- *Projekce obyvatelstva České republiky* [online]. 2004 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/B0001D6145/\\$File/4025rra.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/B0001D6145/$File/4025rra.pdf) >
- *Průvodce důchodovým systémem* [online]. 2009 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/duchodovy-system/> >
- PŘIB, J. *Kdy do důchodu a za kolik*. 5. aktualizované vydání. Praha : Grada Publishing, 2004 ISBN 80-247-0751-9
- *Příprava podkladů pro rozhodování o pokračování důchodové reformy v letech 2004 až 2005* (činnost tzv. Bezděkovy komise) [online]. 2004 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: <<http://www.mpsv.cz/cs/2228>>
- *Reforma důchodového systému v ČR* [online]. 2009 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/reforma-duchodoveho-systemu/> >
- SLANÝ, A. KREBS, V. a kol. *Sociální ochrana a důchodový systém*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3390-8
- *Starobní důchod v ČR* [online]. 2009 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/starobni-duchod/> >
- *Základní informace o invalidních důchodech* [online]. 2009 [cit.15.8.2009]. Dostupný z www: < <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/invalidni-duchod/> >

8. Přílohy – dotazník

Penzijní reforma

Dobrý den. Jmenuji se Iveta Karasová a jsem studentkou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Pro splnění mé bakalářské práce, která nese název „Postoje a spotřební chování domácností ve vztahu k penzijní reformě“, jsem sestavila následující dotazník.

Dotazník pojednává o penzijní reformě, která je pro Českou republiku stále aktuálnější. Dotazník slouží výhradně pro školní účely a je zcela anonymní. Veškeré získané informace budou použity jen jako statistická data v bakalářské práci.

1. Jakým způsobem se zabezpečujete na důchod?

- Mám penzijní připojištění (dále jen PP).
- Mám životní pojištění.
- Investuji do investičních fondů.
- Jinak investuji peníze.
- Nezabezpečuji se na důchod.
- Ostatní:

Nemám PP (penzijní připojištění)

2. Plánujete si PP založit?

- ano
- ne

3. Investujete své peněžní prostředky raději do:

- investičního životního pojištění
- investičních fondů
- stavebního spoření
- terminovaných vkladů
- otevřených podílových fondů
- neinvestuji

Ostatní:

4. Od kolik let jste ochoten/á si založit finanční zajištění penze, popřípadě od kolika let si jej platíte?

5. Kolik Kč měsíčně jste ochoten/á investovat do finančního zajištění penze?

- do 200 Kč
- 201 - 300 Kč
- 301 - 400 Kč
- 401 - 500 Kč
- 501 - 1000 Kč
- 1001 - 3000 Kč
- 3001 - 5000 Kč
- více než je uvedeno
- Nechci odpovédět.

6. Finanční zajištění na penzi pro mě představuje:

- velkou finanční zátěž
- nepatrnou finanční zátěž
- žádnou finanční zátěž

7. Jaký způsob uzavření smlouvy o PP preferujete?

- přímo na pobočce penzijního fondu
- na pobočkách společnosti stejné finanční skupiny
- doma s obchodním zástupcem
- pomocí České pošty
- on-line
- pomocí finančního poradce
- Ostatní:

8. Vaše pohlaví:

- žena
- muž

9. Váš věk:

- 0 - 19 let
- 20 - 29 let
- 30 - 39 let
- 40 - 49 let
- 50 - 59 let
- 60 - 69 let
- 70 - 79 let
- 80 a více let
- Nechci odpovědět.

10. Váš zdroj příjmů:

- kapesné
- podnikání
- zaměstnání na plný úvazek
- zaměstnání na částečný úvazek
- penze
- Nechci odpovědět.
- Ostatní:

11. Právě jsem:

- student/ka
- zaměstnaný/á
- OSVČ
- rentiér/ka
- v penzi či invalidním důchodu
- nechci odpovědět
- nezaměstnaný/á
- Ostatní:

12. Váš měsíční čistý příjem na jednoho člena domácnosti se pohybuje cca kolem:

- do 2999 Kč

- 3000 - 7999 Kč
- 8000 - 14999 Kč
- 15000 - 29999 Kč
- 30000 - 59999 Kč
- 60000 Kč a více
- Nechci odpovédět.

Mám penzijní připojištění

2. Od kolika let si PP (penzijní připojištění) platíte?

3. Kolik Kč měsíčně investujete do PP?

- 0 - 200 Kč
- 201 - 300 Kč
- 301 - 400 Kč
- 401 - 500 Kč
- 501 - 1000 Kč
- 1001 - 3000 Kč
- 3001 - 5000 Kč
- více než je uvedeno
- Nechci odpovédět.

4. PP pro mě představuje:

- Velikou finanční zátěž
- Nepatrnou finanční zátěž
- Žádnou finanční zátěž

5. Jaký způsob uzavření smlouvy o PP preferujete?

- přímo na pobočce penzijního fondu
- na pobočkách společnosti stejné finanční skupiny
- doma s obchodním zástupcem
- pomocí finančního poradce
- pomocí České pošty
- on-line

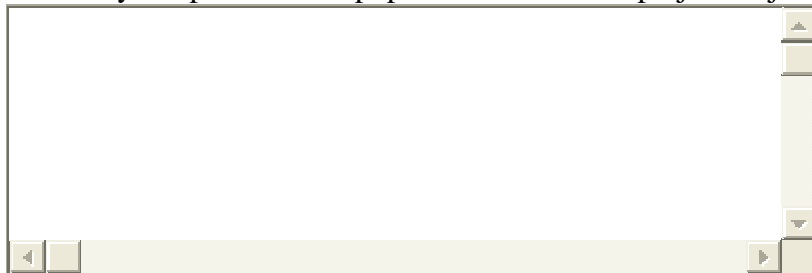
Ostatní:

6. U kterého penzijního fondu máte PP?

- Allianz penzijní fond, a.s.
- ČSOB Penzijní fond Progres, a. s., člen skupiny ČSOB
- ČSOB Penzijní fond Stabilita, a. s., člen skupiny ČSOB
- Generali penzijní fond a.s.
- ING Penzijní fond, a.s.
- Penzijní fond České pojišťovny, a.s
- Penzijní fond České spořitelny, a.s.
- Penzijní fond Komerční banky, a.s.
- AXA penzijní fond a.s.
- AEGON Penzijní fond, a.s.

7. Za jakých podmínek byste byl/a ochoten/á přejít k jinému penzijnímu fondu?
Přechod k jinému penzijnímu fondu je zpoplatněn na 800 Kč.

Jste tedy i přes tento poplatek ochoten/á přejít k jinému penzijnímu fondu?

8. Vaše pohlaví?

- muž
- žena

9. Váš věk:

- 0 - 19 let
- 20 - 29 let
- 30 - 39 let
- 40 - 49 let
- 50 - 59 let
- 60 - 69 let

- 70 - 79 let
- 80 a více let
- Nechci odpovědět.

10. Váš zdroj příjmů:

- kapesné
- podnikání
- zaměstnání na plný úvazek
- zaměstnání na částečný úvazek
- penze
- Nechci odpovědět.
- Ostatní:

11. Právě jsem:

- student/ka
- zaměstnaný/á
- OSVČ
- rentiér/ka
- nezaměstnaný/á
- v penzi či invalidním důchodu
- Nechci odpovědět.
- Ostatní:

12. Váš měsíční čistý příjem na jednoho člena domácnosti se pohybuje cca kolem:

- do 2999 Kč
- 3000 - 7999 Kč
- 8000 - 14999 Kč
- 15000 - 29999 Kč
- 30000 - 59999 Kč
- 60000 Kč a více
- Nechci odpovědět.